

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN İŞLETMELERİN MEKANİZASYON
DURUMU VE ÇİFTÇİ BEKLENTİLERİNİN TESPİT EDİLMESİ :VAN İLİ
BAHÇESARAY İLÇESİ ÖRNEĞİ**

**Dilek GÜNEŞ
TARIM MAKİNELERİ**

**ŞANLIURFA
2026**

**T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN İŞLETMELERİN MEKANİZASYON
DURUMU VE ÇİFTÇİ BEKLENTİLERİNİN TESPİT EDİLMESİ :VAN İLİ
BAHÇESARAY İLÇESİ ÖRNEĞİ**

**Dilek GÜNEŞ
TARIM MAKİNELERİ**

DANIŞMAN: Doç. Dr. Ferhat KÜP

**ŞANLIURFA
2026**

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak, çalışmanın her aşamasında bana yol gösteren değerli danışmanım Doç. Dr. Ferhat KÜP'e ve Tarım Makinaları Bölüm Başkanı Prof.Dr. Ramazan SAĞLAM 'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tez sürecim boyunca yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen Bahçesaray İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'ndeki çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim. Bu süreçte katkı ve desteğini her zaman hissettiren arkadaşım Azize ÖNER'e gönülden teşekkür ederim. Gösterdikleri sabır, anlayış ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan başta annem Yüksel TAŞCAN ve babam İbrahim TAŞCAN olmak üzere tüm aileme ve tüm süreç boyunca sevgisi, sabrı ve desteğiyle beni motive eden eşim Mahmut GÜNEŞ'e en derin teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÇİZELGELER DİZİNİ	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Hayvancılık Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri	1
1.2. Modern Hayvancılık Uygulamalarının Önemi	2
1.3. Kırsal Kalkınma ve Hayvancılık İlişkisi.....	2
1.4. Doğu Anadolu Bölgesinde Hayvancılığın Genel Durumu	2
1.5. Van İli ve Bahçesaray İlçesinin Hayvancılık Profili.....	2
1.6. Modern Hayvancılık Uygulamalarının Benimsenmesini Etkileyen Faktörler.....	3
1.7. Araştırmanın Önemi	3
1.8. Araştırmanın Amacı	4
1.9. Araştırmanın Kapsamı.....	4
1.10. Araştırmanın Temel Sorunsalı.....	4
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	6
3. GEREÇ ve YÖNTEM	10
3.1. Bahçesaray İlçesinin Genel Coğrafi Ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri	10
3.2. Yöntem	13
4. BULGULAR	15
4.1. İşletmelere ve Katılımcılara Ait Demografik Bulgular.....	15
4.2. İşletmelerin Modern Hayvancılık Faaliyetlerine Bakış Açıları.....	23
4.3. Van İli Bahçesaray İlçesinde Ahır Modernizasyonu	36
4.4. Çapraz Tablolar (Crosstabs)	47
5. TARTIŞMA.....	66
6. SONUÇLAR	69
7. ÖNERİLER	71
KAYNAKLAR.....	72
ÖZ GEÇMİŞ	74
EKLER.....	75

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN İŞLETMELERİN MEKANİZASYON DURUMU VE ÇİFTÇİ BEKLENTİLERİNİN TESPİT EDİLMESİ :VAN İLİ BAHÇESARAY İLÇESİ ÖRNEĞİ

Dilek GÜNEŞ

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM MAKİNELERİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ferhat KÜP

Yıl: 2026, Sayfa: 79

Bu tez çalışması, Van ili Bahcesaray ilçesinde hayvancılıkla uğraşan üreticilerin modern hayvancılık uygulamalarına ilişkin bilgi düzeylerini, bu uygulamaları ne ölçüde benimsediklerini, karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında, ilçede faaliyet gösteren 101 hayvan yetiştiricisiyle yüz yüze anketler gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler betimsel analizlerle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Bahcesaray ilçesinde hayvancılığın büyük ölçüde geleneksel yöntemlerle sürdürüldüğünü ve üreticilerin modern hayvancılık tekniklerine yönelik bilgi düzeylerinin genel olarak yetersiz olduğunu göstermektedir. Özellikle yemleme, hayvan sağlığı, barınak koşulları ve ıslah gibi temel alanlarda modern uygulamaların yeterince benimsenmediği tespit edilmiştir. Üreticiler, modern yöntemlerin hayvansal verimliliği artırabileceğini kabul etmekle birlikte, uygulamaya geçişte ciddi ekonomik, teknik ve bilgiye erişim engelleriyle karşı karşıya olduklarını ifade etmektedir. Araştırma bulguları ayrıca, kırsal alanda bilgi ve teknolojiye erişimin sınırlı olması nedeniyle üreticilerin büyük ölçüde kendi deneyimlerine dayalı geleneksel yöntemleri sürdürdüklerini ortaya koymaktadır. Buna karşın, üreticilerin büyük bir kısmı eğitim, teknik destek ve finansal teşvik sağlandığı takdirde modern uygulamalara geçmeye istekli olduklarını belirtmiştir. Bu durum, modern hayvancılık uygulamalarının yaygınlaştırılmasında yerel koşullara uygun, sürdürülebilir kalkınma odaklı politikaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, bölgedeki hayvancılık faaliyetlerinin daha verimli, sürdürülebilir ve kârlı bir yapıya kavuşturulması adına önemli veriler sunmakta ve yerel düzeyde uygulanabilir çözüm önerileriyle kırsal kalkınma politikalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Kırsal Kalkınma, Hayvancılık, Modern Hayvancılık Uygulamaları, Üretici Bilgi Düzeyi, Bahcesaray

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN İŞLETMELERİN MEKANİZASYON DURUMU VE ÇİFTÇİ BEKLENTİLERİNİN TESPİT EDİLMESİ :VAN İLİ BAHÇESARAY İLÇESİ ÖRNEĞİ

Dilek GÜNEŞ

**HARRAN UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL
AGRICULTURAL MACHINERY DEPARTMENT**

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Ferhat KÜP

Year: 2026, Page: 79

This thesis was conducted to determine the knowledge level of livestock producers in the Bahçesaray district of Van province regarding modern livestock farming practices, the extent to which they have adopted these practices, the problems they face, and proposed solutions. As part of the research, face-to-face surveys were conducted with 101 livestock producers operating in the district, and the data obtained were evaluated through descriptive analyses. The findings indicate that livestock farming in Bahçesaray district is largely carried out using traditional methods, and that producers' knowledge of modern livestock techniques is generally inadequate. It has been determined that modern practices are not being sufficiently adopted, particularly in key areas such as feeding, animal health, housing conditions, and breeding. While producers acknowledge that modern methods can increase animal productivity, they report facing significant economic, technical, and information access barriers in implementing them. The research findings also reveal that, due to limited access to information and technology in rural areas, producers largely maintain traditional methods based on their own experience. However, a large portion of producers expressed their willingness to transition to modern practices if provided with training, technical support, and financial incentives. This demonstrates the need for sustainable development-focused policies tailored to local conditions to promote modern livestock farming practices. This study provides important data to make livestock farming more efficient, sustainable, and profitable in the region and aims to contribute to rural development policies by offering locally applicable solutions.

KEYWORDS: Rural Development,, Animal Husbandry, Modern Animal Husbandry Practices, Producer Knowledge Level, Bahçesaray

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1.	Bahçesaray ilçesi bitkisel üretim durumu	11
Çizelge 3.2.	Bahçesaray ilçesi hayvansal üretim durumu	12
Çizelge 4.1.	Araştırmanın anket çalışmasına katılanların cinsiyet dağılımı . .	15
Çizelge 4.2.	Katılımcıların yaş dağılımı	16
Çizelge 4.3.	Katılımcıların medeni durum dağılışı	17
Çizelge 4.4.	Katılımcıların öğrenim durumları	18
Çizelge 4.5.	İşletmelerde hayvan olup olmama durumu	19
Çizelge 4.6.	Tarımsal işletmelerin ekonomik durumu	19
Çizelge 4.7.	İşletmelerin aile işletmesi olma durumları	20
Çizelge 4.8.	İşletmelerin faaliyette bulunduğu hayvancılık türleri	20
Çizelge 4.9.	İşletmelerin hayvancılık faaliyetlerinde bulunma süreleri	21
Çizelge 4.10.	İşletmelerin gelecekte hayvancılık faaliyetlerini geliştirme düşünceleri	22
Çizelge 4.11.	İşletmelerin hayvancılık faaliyetleri hususunda teknolojik gelişmeleri takip etme durumları	23
Çizelge 4.12.	İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları yöntem	24
Çizelge 4.13.	İşletmelerin modern hayvancılık nedir?" sorusunu yanıtlayabilme durumları	25
Çizelge 4.14.	Çiftçilerin "modern hayvancılık ifadesini" kimden veya nereden duyduğuna dair bulgular	25
Çizelge 4.15.	Çiftçilerin modern hayvancılık hususunda eğitim alma durumları	27
Çizelge 4.16.	Çiftçilerin modern hayvancılık yapma amaçları	27
Çizelge 4.17.	Hayvansal üretimde getirisi en fazla ürünler	28
Çizelge 4.18.	Çiftçilerin etrafında modern hayvancılık yapan olup olmadığı .	28
Çizelge 4.19.	Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine ilişkin bilgi düzeyinin yeterliliği	29
Çizelge 4.20.	Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları makineler .	29
Çizelge 4.21.	Çiftçilerin hayvansal üretimde süt sağımında kullandıkları makineler/yöntemler	30
Çizelge 4.22.	Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları teknolojiler .	31
Çizelge 4.23.	Çiftçilerin hayvansal üretimde teknolojileri kullanmaya açıklık durumu	31
Çizelge 4.24.	Çiftçilerin hayvan beslenmesinde kullandıkları tarla bitkileri . .	32
Çizelge 4.25.	Çiftçilerin hayvan beslenmesinde yem ihtiyacını karşılama durumları	33
Çizelge 4.26.	Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri	33
Çizelge 4.27.	Çiftçilerin modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri	34
Çizelge 4.28.	Çiftçilerin görüşlerine göre hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlanma durumu	35
Çizelge 4.29.	İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları .	36
Çizelge 4.30.	İşletme sahiplerinin beslemiş oldukları hayvanlar	37
Çizelge 4.31.	İşletme sahiplerinin ahırlarında havalandırma ve ızalosyon sistemlerinin bulunma durumu	38

Çizelge 4.32.	İşletme sahiplerinin ahırlarında otomatik yemleme ve su sistemleri	39
Çizelge 4.33.	İşletme sahiplerinin ahırlarında gübre yönetiminin ve yapısal özelliklerinin durumları	40
Çizelge 4.34.	İşletme sahiplerinin ahırlarının hijyen koşulları ve aydınlatma sistemlerinin durumları	40
Çizelge 4.35.	İşletme sahiplerine ait ahırların enerji ihtiyacını karşılama durumu	41
Çizelge 4.36.	İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu ve çiftçilerin ahırlarını modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar	42
Çizelge 4.37.	İşletme sahiplerinin hayvanların sağlığı açısından ahırınızın yeterli olduğunu ve ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme durumları ile ahırlarında öncelikli modernizasyon planları . . .	44
Çizelge 4.38.	İşletme sahiplerinin barınaklarda yararlandıkları teknolojik imkanlar, mevcut alanın hayvan refahı açısından elverişliliği, devletin sunduğu ahır yenileme teşviklerine dair farkındalık düzeyleri ve inşa sürecinde yerel imkanlardan faydalanma durumları . . .	46
Çizelge 4.39.	Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcılarının yanıtının cinsiyete göre dağılımı ve Ki-Kare analizi (Chi-Square)	48
Çizelge 4.40.	Katılımcıların yaş gruplarına göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi	48
Çizelge 4.41.	Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcılarının yanıtının çiftçilerin medeni durumuna göre dağılımı ve Ki-Kare analizi (Chi-Square)	49
Çizelge 4.42.	Çiftçilerin öğrenim durumuna göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi	50
Çizelge 4.43.	Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun cinsiyete göre dağılımı ve Ki-Kare analizi	51
Çizelge 4.44.	Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun katılımcıların yaş değişkenine göre dağılımı ve Ki-Kare analizi	51
Çizelge 4.45.	Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin medeni durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi	52
Çizelge 4.46.	Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi	53
Çizelge 4.47.	Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu	54
Çizelge 4.48.	Katılımcıların yaş değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu	55

Çizelge 4.49.	Katılımcıların medeni haline göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu	56
Çizelge 4.50.	Katılımcıların öğrenim durumuna göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu	57
Çizelge 4.51.	Katılımcıların cinsiyetine bağlı olarak “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu	58
Çizelge 4.52.	Çiftçilerin “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların katılımcıların yaş değişkenine göre dağılışı ve Ki-Kare analizi	59
Çizelge 4.53.	Katılımcıların medeni hallerine göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı	60
Çizelge 4.54.	Katılımcıların öğrenim durumlarına göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı ve Ki-Kare analizi	61
Çizelge 4.55.	Katılımcıların cinsiyetine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu	62
Çizelge 4.56.	Çiftçilerin yaşına göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu	63
Çizelge 4.57.	Çiftçilerin medeni hallerine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı . .	64
Çizelge 4.58.	Katılımcıların öğrenim durumlarına göre göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1.	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	15
Şekil 4.2.	Katılımcıların yaş dağılımı	16
Şekil 4.3.	Çiftçilerin medeni durumu	17
Şekil 4.4.	Katılımcıların eğitim durumu	18
Şekil 4.5.	Tarımsal işletmelerin ekonomik durumu	19
Şekil 4.6.	İşletmelerin faaliyette bulunduğu hayvancılık türleri	21
Şekil 4.7.	İşletmelerin hayvancılık faaliyetlerinde bulunma süreleri	22
Şekil 4.8.	İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları yöntem	24
Şekil 4.9.	Çiftçilerin “modern hayvancılık ifadesini” kimden veya nereden duyduğuna dair bulgular	26
Şekil 4.10.	Çiftçilerin kullanmış oldukları sağım yöntemleri	30
Şekil 4.11.	Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri	34
Şekil 4.12.	Katılımcıların modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri	35
Şekil 4.13.	İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları	36
Şekil 4.14.	İşletmelerin havalandırma sisteminin durumu	38
Şekil 4.15.	İşletmelerin izolasyon sistemlerinin durumu	39
Şekil 4.16.	İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu	42
Şekil 4.17.	Çiftçilerin ahırlarını modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar	43
Şekil 4.18.	Ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme durumları	45
Şekil 4.19.	Çiftçilerin ahırlarının yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanma durumları	47

KISALTMALAR

TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
KK	Kırsal Kalkınma
VANTSO	Van Ticaret ve Sanayi Odası
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
DAKA	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences

1. GİRİŞ

Hayvancılık sektörü, Türkiye ekonomisinin temel yapı taşlarından biri olmasının yanı sıra, kırsal kalkınma politikalarının da vazgeçilmez bir bileşeni olarak öne çıkmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre hayvancılık, hem ekonomik hem de sosyokültürel açıdan kırsal nüfus için önemli bir geçim kaynağı olup, bölgesel kalkınmanın sağlanmasında stratejik bir rol üstlenmektedir (Akbaş ve Boz, 2005). Özellikle kırsal alanlarda hayvancılık faaliyetleri, üreticilere yalnızca doğrudan gelir sağlamamakta; aynı zamanda istihdam olanakları sunmakta, yerel ekonominin çeşitlenmesine katkı yapmakta ve kırsal toplulukların sosyal dokusunu güçlendirmektedir. Bu yönüyle hayvancılık, kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğinde merkezi bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Hayvancılık sektörünün ekonomik ve sosyal boyutu, modern teknolojilerin benimsenmesi ve üretim yöntemlerinin iyileştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Sektörde verimliliği artırmak, ürün kalitesini yükseltmek ve üretici gelirlerini stabilize etmek için teknolojik yeniliklerin kullanımı kaçınılmaz bir gereklilik hâline gelmiştir. Ancak bu süreç, Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklılıklar göstermektedir; coğrafi koşullar, altyapı imkanları ve üreticilerin bilgi düzeyleri modern uygulamaların yaygınlığını belirleyen başlıca etkenlerdir. Örneğin Doğu Anadolu Bölgesi gibi iklim ve arazi koşullarının zorlu olduğu alanlarda, hayvancılık faaliyetleri hâlâ büyük ölçüde geleneksel yöntemlerle yürütülmekte ve modern tekniklerin uygulanması sınırlı kalmaktadır. Bu durum, sektörde bölgesel farklılıkların ve gelişmişlik düzeyi arasındaki eşitsizliklerin önemli bir göstergesini oluşturmaktadır.

Dolayısıyla hayvancılık, yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil, kırsal kalkınmanın ve bölgesel eşitsizliklerin anlaşılmasında bir gösterge olarak da değerlendirilmelidir. Modern üretim tekniklerinin benimsenme düzeyi, üretici davranışları ve bölgesel altyapı koşulları analiz edilerek, sektörde sürdürülebilir bir büyüme ve kırsal kalkınma stratejisinin nasıl oluşturulabileceği daha sağlıklı bir şekilde ortaya konulabilir.

1.1. Hayvancılık Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Hayvancılık sektörü, Türkiye ekonomisinin ve kırsal kalkınma politikalarının temel

taşlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre hayvancılık, hem ekonomik hem de sosyokültürel açıdan kırsal nüfus için önemli bir geçim kaynağı olup bölgesel kalkınmanın sağlanmasında stratejik bir rol üstlenmektedir (Akbaý ve Boz, 2005). Türkiye’de özellikle kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasında hayvancılığın rolü, gelir çeşitliliği yaratması, istihdam sağlaması ve kırsal ekonomiyi desteklemesi bakımından oldukça önemlidir.

1.2. Modern Hayvancılık Uygulamalarının Önemi

Teknolojik gelişmeler, hayvancılık sektöründe üretim kalitesi, verimlilik ve hayvan refahı açısından önemli dönüşümler yaratmaktadır. Otomatik yemleme sistemleri, hayvan izleme sensörleri, genetik seleksiyon programları ve hastalık takibi gibi modern uygulamalar, hem üretim süreçlerinin etkinliğini artırmakta hem de hayvan sağlığını iyileştirmektedir (Çakmakçı vd., 2024). Ancak bu teknolojilerin kırsal alanlarda benimsenmesi; bilgi eksikliği, ekonomik kısıtlar, teknik imkanların sınırlılığı ve altyapı yetersizlikleri nedeniyle her bölgede aynı düzeyde gerçekleşmemektedir.

1.3. Kırsal Kalkınma ve Hayvancılık İlişkisi

Kırsal kalkınma politikalarının önemli bileşenlerinden biri olan hayvancılık, kırsal nüfusun sosyoekonomik refahının artırılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Modern hayvancılık uygulamalarının yaygınlaşması, üretici gelirlerinin artması, üretim maliyetlerinin azalması ve sürdürülebilir bir üretim yapısının oluşturulması bakımından kırsal kalkınmaya doğrudan katkı sağlamaktadır.

1.4. Doğu Anadolu Bölgesinde Hayvancılığın Genel Durumu

Doğu Anadolu Bölgesi geniş meraları, doğal bitki örtüsü ve hayvancılığa uygun iklim koşullarıyla Türkiye hayvancılığının önemli merkezlerinden biridir. Bununla birlikte sert iklim şartları, ulaşım sorunları, ekonomik dezavantajlılık ve altyapı eksiklikleri modern hayvancılık uygulamalarının gelişmesini engelleyebilmekte ve bölgesel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kaba ve Çanakcı, 2020).

1.5. Van İli ve Bahçesaray İlçesinin Hayvancılık Profili

Van ili, özellikle küçükbaş hayvancılık açısından Türkiye’nin önde gelen bölgelerinden

biridir. Bahçesaray ilçesi ise coğrafi ve iklimsel zorluklar nedeniyle modern hayvancılığa geçişte dezavantajlı bir konumdadır. İlçedeki işletmelerin çoğu geleneksel yöntemlere dayalı aile işletmelerinden oluşmaktadır. Ulaşımın güç olması, ekonomik koşulların sınırlılığı ve teknik altyapı eksiklikleri modern uygulamaların benimsenmesini zorlaştırmaktadır (Yener ve Özaydın, 2021).

1.6. Modern Hayvancılık Uygulamalarının Benimsenmesini Etkileyen Faktörler

Modern hayvancılık tekniklerinin benimsenme düzeyi, çeşitli sosyoekonomik ve çevresel faktörlerin etkisi altında şekillenmektedir. Üreticilerin eğitim seviyesi ve bilgi düzeyi, modern uygulamalar hakkında farkındalık yaratılması ve bu tekniklerin doğru şekilde uygulanması açısından kritik öneme sahiptir. Bunun yanı sıra işletmelerin ekonomik gücü ve finansman kaynaklarına erişim imkânı, modern ekipman ve teknolojilere yatırım yapabilme kapasitesini doğrudan belirlemektedir. Bölgedeki teknolojik altyapının yeterliliği, internet erişimi ve teknik donanım olanakları gibi unsurlar da teknolojinin kullanımını kolaylaştıran önemli etmenlerdir. Kamu destekleri ve teşvik programlarının etkinliği, üreticilerin modern uygulamalara yönlendirilmesinde önemli bir rol oynarken; teknik danışmanlık hizmetlerine erişim ise üreticilerin yeni teknikleri doğru ve verimli bir şekilde kullanabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca bölgesel coğrafi koşullar, iklim, ulaşım ve arazi yapısı gibi çevresel faktörler modern hayvancılık uygulamalarının uygulanabilirliğini doğrudan etkilemekte, bu nedenle söz konusu faktörlerin değişkenliği bölgeler arasında ciddi farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kaba ve Çanakcı, 2020; Yener ve Özaydın, 2021).

1.7. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılığın mevcut durumunu analiz ederek hem yerel yönetimler hem de ulusal politika yapıcılar için güncel, yerel ölçekli ve ihtiyaç temelli bir veri kaynağı sunmaktadır. Bölgenin dezavantajlı koşulları dikkate alındığında modern uygulamalara geçişin önündeki engellerin belirlenmesi, politika geliştirme süreçleri açısından önemli bir yol göstericidir. Ayrıca saha verilerine dayalı olması, çalışmanın literatüre katkı sağlayan özgün bir yönünü oluşturur.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasının amacı; Bahçesaray ilçesindeki hayvancılık işletmelerinin modern hayvancılık uygulamalarına ilişkin bilgi düzeylerini ölçmek, bu uygulamaların benimsenme düzeylerini belirlemek, üreticilerin yaşadığı sorunları tespit etmek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmektir.

1.9. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Bahçesaray ilçesinde hayvancılık faaliyeti yürüten işletmeleri kapsamaktadır. Çalışmada yüz yüze anket yöntemi kullanılarak üreticilerin demografik yapıları, üretim alışkanlıkları, modern tekniklere ilişkin bilgi düzeyleri, uygulama eğilimleri ve karşılaştıkları zorluklar analiz edilmiştir.

1.10. Araştırmanın Temel Sorunsalı

Araştırmanın temel sorunsalı şu şekilde ifade edilebilir:

“Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık uygulamalarının benimsenme düzeyi nedir ve bu süreci etkileyen temel faktörler nelerdir?”

Bu tez çalışması, Van ili Bahçesaray ilçesinde faaliyet gösteren hayvan yetiştiricilerinin modern hayvancılık uygulamalarına yönelik bilgi düzeylerini belirlemeyi, bu uygulamaların ne ölçüde benimsendiğini ortaya koymayı, karşılaşılan başlıca sorunları analiz etmeyi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında yüz yüze anket tekniği kullanılarak üreticilerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemleriyle ve çapraz tablolar ile değerlendirilmiş ve saha koşullarına ilişkin özgün bulgular ortaya konmuştur.

Bu bağlamda, Van ili Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılığın mevcut durumunu belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Bu araştırmada yüz yüze anket yöntemiyle ilçedeki hayvancılık işletmelerinin modern hayvancılık konusundaki bilgi düzeyi, uygulama alışkanlıkları, karşılaşılan sorunlar ve beklentileri ortaya konmuştur. Anket sonuçları, ilçede modern hayvancılık uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırma hem yerel yönetimler hem de politika yapıcılar için Bahçesaray ilçesindeki hayvancılık sektörünün

mevcut durumuna dair güncel ve yerel ölçekli veri sunmayı amaçlamaktadır

Tez çalışması yedi ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, hayvancılık sektörü hakkında genel bilgilere verilmiştir. Giriş bölümünün son kısmında araştırmanın önemli, amacı, kapsamı ve çalışmanın temel sorunsalı ortaya konulmuştur. Önceki çalışmalar kısmında ise bu çalışmanın kapsama alanına giren araştırmalar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Yöntem bölümünde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama aracı ile verilerin analizinde kullanılan teknikler açıklanmıştır. Bulgular bölümünde, yüz yüze anket yöntemiyle elde edilen verilerin analiz sonuçlarına yer verilmiş ve üreticilerin modern hayvancılık uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyleri ile karşılaştıkları sorunlar ortaya konmuştur. Tartışma bölümünde, elde edilen bulgular farklı literatür bilgileri ışığında değerlendirilmiş ve benzer araştırmalarla karşılaştırılmıştır. Son olarak, Sonuç ve Öneriler bölümünde ise araştırma bulgularına dayanarak genel bir değerlendirme yapılmış ve bölgedeki (Bahçesaray) hayvancılığın geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Modern hayvancılık uygulamaları üzerine yapılan akademik çalışmalar, Türkiye genelinde ve Doğu Anadolu Bölgesi özelinde çiftçilerin bu uygulamalara yönelik tutumlarını, adaptasyon süreçlerini ve karşılaşılan sorunları ortaya koymaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, hem teknik hem de sosyo-ekonomik faktörlerin çiftçilerin modern uygulamalara yönelmesinde belirleyici olduğunu göstermektedir.

Abay vd., (2005), *Türkiye’de Tarım Politikalarında Değişim* adlı çalışmalarında, 2000’li yıllardan itibaren uygulanan tarım politikalarının küçük ölçekli üreticiler üzerindeki etkilerini incelemiş ve modernleşmenin planlı devlet müdahalesiyle desteklenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırma, özellikle kırsal bölgelerdeki üreticilerin, destekleme politikaları olmaksızın teknolojiye ve modern tarım yöntemlerine erişimde önemli zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Bu bağlamda, devletin rolü yalnızca düzenleyici değil, aynı zamanda üreticilerin kapasitesini artırıcı bir işlev üstlenmektedir.

Aydın ve Kaya (2020), tarafından Van ilinde gerçekleştirilen alan araştırmasında, küçükbaş hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin modern üretim tekniklerine geçişte karşılaştıkları zorluklar incelenmiştir. Çalışmada, bilgi eksikliği, düşük eğitim seviyesi ve finansal yetersizliklerin en önemli engeller olduğu; ancak kamu destekleri ve eğitim programlarıyla bu durumun aşılabileceği belirtilmiştir.

Benzer şekilde, Demir (2018), Doğu Anadolu Bölgesi’nde çiftçilerin modern hayvancılık teknolojilerine yönelik tutumlarını incelemiş ve özellikle eğitim düzeyi ve ekonomik durumun teknoloji adaptasyonu üzerinde belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada, geleneksel alışkanlıkların ve risk algısının modern uygulamaların benimsenmesini geciktirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özkan ve Yıldırım (2017), Türkiye genelinde kırsal alanda hayvancılık yapan çiftçilerin yeniliklere karşı tutumlarını analiz ettikleri çalışmalarında, teknolojik yeniliklerin yaygınlaştırılmasında sosyal yapı, yaş, cinsiyet ve çiftçilerin örgütlülük düzeylerinin önemli faktörler olduğunu belirtmişlerdir.

Şen (2019) ise Doğu Anadolu Bölgesi’ni temel alan doktora tezinde, modern hayvan-

cılık uygulamalarının kırsal kalkınma üzerindeki etkisini değerlendirmiştir. Çalışmada, bu uygulamaların ekonomik verimlilik ve sürdürülebilirlik açısından önemli katkılar sunduğu, ancak yaygınlaşmaları için altyapı yatırımları ve eğitim faaliyetlerinin artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Kaba ve Çanakçı'nın (2020), Çankırı ili üzerine gerçekleştirdiği çalışmada, kırsal alanlarda faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinde modern tekniklerin yaygınlaşmasının önünde önemli engeller bulunduğu vurgulanmıştır. Araştırmacılar, modern işletmelerin mekanizasyon düzeyi, altyapı yeterliliği ve verimlilik açısından daha ileri seviyede olduğunu belirtirken; geleneksel işletmelerin düşük sermaye, sınırlı bilgi düzeyi ve yetersiz destek nedeniyle bu dönüşümden geri kaldığını ortaya koymuştur. Bahçesaray özelinde elde edilen bulgular da benzer yöndedir; ilçede hayvancılığın büyük ölçüde geleneksel bilgiye dayalı yürütüldüğü, modern tekniklerin yeterince benimsenemediği gözlemlenmiştir.

Akbay ve Boz'un (2005), erken dönem tarımsal yapı analizleri de, hayvancılık sektöründeki dönüşümün önündeki engellere dikkat çekmektedir. Çalışmada, üretim ve tüketim dengesizliklerinin yanı sıra sektörel politikaların yetersizliği, küçük üreticilerin piyasa entegrasyonunun zayıflığı ve destek mekanizmalarının etkin işletilememesi gibi sorunların, hayvancılıkta modernleşmeyi sınırladığı ifade edilmiştir. Bu bulgular, aradan geçen zaman içinde bazı yapısal sorunların hâlâ geçerliliğini koruduğuna işaret etmektedir.

Son dönemde öne çıkan bir diğer önemli çalışma, Çakmakçı vd., (2024) hayvancılıkta dijitalleşme üzerine gerçekleştirdikleri bibliyometrik analizdir. Bu çalışmada, akıllı sensörler, otomatik yemleme sistemleri, veri tabanlı sağlık izleme ve blok zincir uygulamaları gibi teknolojilerin hayvancılık sektöründe verimliliği, izlenebilirliği ve sürdürülebilirliği artırma potansiyeline sahip olduğu vurgulanmaktadır. Ancak Bahçesaray gibi kırsal ve teknolojik altyapısı sınırlı bölgelerde bu tür teknolojilere erişim büyük ölçüde kısıtlıdır. Dolayısıyla, dijital dönüşümün potansiyeli olsa da, yerel koşullar dikkate alınmadan bu teknolojilerin sahada yaygınlaştırılması mümkün görünmemektedir.

Yener ve Özaydın'ın (2021), Türkiye genelindeki hayvancılık sektörüne ilişkin değerlendirmeleri ise, bu sorunun yalnızca yerel değil, ulusal düzeyde yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Yazarlar, özellikle yem maliyetlerinin artışı, altyapı yetersizlikleri,

bilgiye erişim eksikliği ve teknik danışmanlık hizmetlerinin sınırlılığı gibi faktörlerin, kırsal üreticilerin modern uygulamalara geçişini zorlaştırdığını ifade etmektedir. Bahçesaray'daki üreticilerin de benzer şekilde hem ekonomik hem de eğitsel anlamda desteklenmeye ihtiyaç duydukları bu bağlamda açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bahçesaray özelinde yapılan çalışmalar ise daha çok bölgenin genel sosyo-ekonomik yapısını ve üretim potansiyelini ele almaktadır. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan *Bahçesaray İlçe Gelişim Raporu*'nda (Kalkınma Kütüphanesi, 2016), ilçedeki hayvancılık faaliyetlerinin ağırlıklı olarak küçükbaş üzerine kurulu olduğu, modern uygulamaların yaygın olmadığı ve çiftçilerin büyük bölümünün geleneksel yöntemlerle üretim yaptığı belirtilmiştir. Aynı raporda, ilçedeki arıcılık faaliyetlerinin de önemli bir geçim kaynağı olduğu ve bu alanda teknik bilgi eksikliğinin modernleşmeyi sınırladığı vurgulanmaktadır. Modern hayvancılık uygulamalarının çiftçiler tarafından benimsenmesine yönelik uluslararası araştırmalar, teknoloji adaptasyonunun bireysel (eğitim, algı, gelir) ve yapısal (altyapı, yayım hizmetleri, destek politikaları) faktörlerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bangladeş'te , Haque vd., (2023), tarafından yapılan bir çalışmada, küçük ölçekli çiftçilerin iyileştirilmiş hayvancılık uygulamalarını (aşılama, yem yönetimi, parazit kontrolü vb.) benimseme düzeyleri analiz edilmiştir. Çalışmada, bilgiye erişim araçlarının (televizyon, telefon) ve tarımsal yayım hizmetlerinin bu uygulamaların kabulünü olumlu etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca ekonomik düzeyin, özellikle suni tohumlama gibi daha maliyetli uygulamalarda belirleyici olduğu ifade edilmiştir.

Meksika'da, García-Barrios vd., (2019), küçük ölçekli süt üreticilerinin modern hayvancılık teknolojilerine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Eğitim düzeyi ve üreticinin teknolojiye ilişkin algıladığı fayda, benimseme davranışında belirleyici iki unsur olarak öne çıkmıştır. Ancak yüksek yatırım gerektiren teknolojilerin kabulünde finansal yetersizliklerin önemli bir engel olduğu da vurgulanmıştır.

Tzouramani vd., (2016), Yunanistan'ın Evros bölgesinde yapılan çalışmada ise koyun ve keçi yetiştiricilerinin üretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar değerlendirilmiş; özellikle hijyen koşulları, yem kalitesi ve teknik bilgi eksikliği ön plana çıkmıştır. Üreticilerin kamu

destekleri konusundaki memnuniyetsizliğini de ortaya koyarak, eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

İsviçre’de, Hostettler vd., (2020), dijital hayvancılık teknolojilerinin benimsenme düzeylerini araştırmış ve özellikle robot sağım sistemleri, sensörlü izleme cihazları gibi teknolojilerin çiftlik büyüklüğü, altyapı olanakları ve yatırım kapasitesi gibi faktörlerle ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Teknolojiye geçişin hızlı olduğu alanlar, genellikle yüksek ekonomik kapasiteye sahip çiftlikler olmuştur.

Japonya’da, Kobayashi vd., (2023), geleneksel aile işletmelerinden dijital sistemlere geçiş sürecini kültürel, teknolojik ve kurumsal yönleriyle değerlendirmiştir. Araştırmada, yalnızca ekonomik değil; aynı zamanda çiftçilerin değer sistemi, dijital okuryazarlık düzeyi ve devlet desteklerinin teknolojik adaptasyonda belirleyici olduğu ortaya konmuştur.

Hindistan’da, Sharma ve Patel (2017), tarafından yürütülen çalışmada ise tarım kooperatifine üye olan çiftçilerin, modern hayvancılık uygulamalarını daha yaygın şekilde benimsediği saptanmıştır. Bu çiftçiler özellikle besleme, sağlık ve hijyen konularında daha bilinçli davranmakta, teknik bilgilere erişimlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Bahçesaray İlçesinin Genel Coğrafi Ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Bahçesaray, Türkiye'nin doğusunda, Van iline bağlı dağlık ve kırsal bir ilçedir. Yüzölçümü 426 km² olan ilçe, Van şehir merkezine yaklaşık 110 km mesafededir ve rakımı 1.870 metredir. Bahçesaray'ın eski ismi "Müküs" (Moks) olup, tarihsel olarak Urartular ve Persler gibi birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır (Wikipedia, 2023). 1987 yılında ilçe statüsü kazanan Bahçesaray, özellikle kış mevsiminin uzun ve sert geçtiği karasal iklime sahiptir (VANTSO, 2021).

2024 yılı TÜİK verilerine göre ilçenin nüfusu 12.173'tür; nüfusun yaklaşık yarısı erkek, yarısı kadındır (Nufusu.com, 2024). Nüfus, kırsal yerleşim yapısı nedeniyle dağınık bir biçimde dağ köylerinde yoğunlaşmıştır. Göç, işsizlik ve altyapı sorunları ilçedeki nüfusun düzenli olarak azalmasına neden olmaktadır.

İlçenin ekonomisi büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanır. Bitkisel üretimde özellikle ceviz, bal, çilek ve kiraz öne çıkar. Van'daki ceviz üretiminin yaklaşık %26'sı Bahçesaray ilçesinden sağlanmaktadır (VANTSO, 2021). Ayrıca arıcılık önemli bir geçim kaynağıdır; 2015 yılı itibarıyla 163 arıcılık işletmesinde yaklaşık 397 ton bal üretimi gerçekleşmiştir (KK, 2016). İlçede hayvancılık özellikle küçükbaş üzerinden gelişmiştir. 2012–2015 yılları arasında küçükbaş süt üretiminde ciddi bir artış yaşanmış, üretim 747 tondan 2.748 tona çıkmıştır (KK, 2016). Van ili genelinde tarım ve hayvancılık sektörü 2020 yılı itibarıyla toplamda 1 milyar TL civarında bir ekonomik değer üretmektedir (TOB, 2021). Bahçesaray'ın bu üretim içindeki payı, özellikle organik üretime uygunluğu ve dağlık yapısı dolayısıyla bölgesel kalkınmada önem taşımaktadır.

Çizelge [id: 3759].’de Bahçesaray ilçesi bitkisel üretim durumu aktarılmıştır.

Çizelge 3.1. Bahçesaray ilçesi bitkisel üretim durumu

Ürün Türü	Üretim Miktarı	İl Geneline Oranı	Üretim Özelliği / Notlar	Kaynak
Ceviz	Belirtilmemiş	26%	Van'daki ceviz üretiminin %26'sı Bahçesaray'dan sağlanmaktadır.	VANTSO (2021)
Bal (Arıcılık)	397 ton (2015)	%18.8	163 işletmede arıcılık yapılmakta, üretim organik niteliktedir.	KK (2016)
Kiraz	Belirtilmemiş	-	Geç olgunlaşma avantajı, aromatik kaliteye sahip.	TOB (2021)
Çilek	Belirtilmemiş	-	Yüksek rakımda aromatik üretim; organik potansiyel taşıyor.	TOB (2021)
Yem Bitkileri	Belirtilmemiş	-	Hayvancılık destekli olarak üretiliyor.	TOB (2021)
Hububat (Arpa, Buğday)	Belirtilmemiş	-	İklima uygun sınırlı üretim; iç tüketim ağırlıklı.	TOB (2021)

Bahçesaray ilçesi, Van ilinin tarımsal üretiminde önemli bir role sahiptir. Özellikle ceviz üretimi, ilin toplam üretiminin %26'sını oluşturarak bölgenin ceviz yetiştiriciliğinde potansiyel taşıdığını göstermektedir (VANTSO, 2021). Arıcılık faaliyetleri ise 397 ton üretimle ve %18,8'lik oranla organik nitelikte sürdürülmekte, bu da ilçenin doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımına işaret etmektedir (KK, 2016). Kiraz ve çilek gibi aromatik ürünler, yüksek rakım avantajıyla kalite artışı sağlamaktadır (TOB, 2021). Yem bitkileri ve hububat üretimi ise hayvancılığı destekleyici ve sınırlı ölçekte gerçekleşmektedir. Genel olarak, Bahçesaray, organik ve aromatik tarıma uygun, çeşitlendirilmiş bir üretim yapısına sahip olup, kırsal kalkınma için önemli bir potansiyel taşımaktadır.

Çizelge [id: 3760].’de Bahçesaray ilçesi hayvansal üretim durumu aktarılmıştır.

Çizelge 3.2. Bahçesaray ilçesi hayvansal üretim durumu

Üretim Türü	Üretim Miktarı	İl Geneline Oranı	Açıklama / Özellikler	Kaynak
Küçükbaş Hayvancılık	Belirtilmemiş (yaygın)	Van ili Türkiye’de ilk 5’te	Bahçesaray’da koyun ve keçi yetiştiriciliği yoğun olarak yapılmaktadır.	TOB (2021)
Büyükbaş Hayvancılık	Belirtilmemiş	Düşük	Coğrafi koşullar nedeniyle sınırlı yapılmakta; süt üretimi azalmaktadır.	KK (2016)
Süt Üretimi (Küçükbaş)	747 ton → 2.748 ton (2012–2015)	Belirtilmemiş	3 yılda yaklaşık 4 kat artış; özellikle koyun sütü üretimi artmıştır.	KK (2016)
Süt Üretimi (Büyükbaş)	Azalış eğiliminde	Belirtilmemiş	2012 sonrası düşüş gözlemlenmiştir.	KK (2016)
Bal Üretimi	397 ton (2015)	Van ilinin %18,8’i	163 arıcılık işletmesi; organik ve aromatik bal üretimi yapılmaktadır.	KK (2016)
Mera Varlığı	Sınırlı	-	Coğrafi yapı nedeniyle meralar sınırlı, bu durum yem üretimini etkiliyor.	DAKA (2020)

Bahçesaray ilçesinde hayvancılık, özellikle küçükbaş hayvancılık alanında yoğunlaşmıştır ve Van ili, Türkiye genelinde küçükbaş hayvancılıkta ilk beş arasında yer almaktadır (TOB, 2021). Koyun ve keçi yetiştiriciliğinin yaygın olması, bölgenin ekonomik yapısında hayvancılığın önemini vurgulamaktadır. Küçükbaş süt üretimi 2012-2015 yılları arasında yaklaşık dört kat artarak 747 tondan 2.748 tona yükselmiş, bu da koyun sütü üretimindeki gelişimi göstermektedir (KK, 2016). Buna karşın büyükbaş hayvancılık coğrafi kısıtlar nedeniyle sınırlı kalmış ve süt üretiminde azalma eğilimi gözlemlenmiştir. Bal üretimi ise 2015 yılında 397 ton ile Van ilinin %18,8’ini oluşturmakta ve organik/aromatik bal üretimi yapılmaktadır. Ancak sınırlı mera varlığı, yem üretimini kısıtlayarak hayvancılığın gelişimini engelleyen önemli bir faktördür (DAKA, 2020). Genel olarak, Bahçesaray’da hayvancılık küçükbaş hayvanlar ve bal üretimi üzerine yoğunlaşmakta, coğrafi koşullar ise üretim çeşitliliğini sınırlamaktadır.

3.2. Yöntem

Bu araştırma, Van ili Bahçesaray ilçesinde hayvancılıkla uğraşan üreticilerin modern hayvancılık uygulamalarına ilişkin bilgi düzeylerini, uygulama alışkanlıklarını, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada tanımlayıcı tarama modeli benimsenmiş ve nicel veri toplama teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Bahçesaray ilçesinde hayvancılık faaliyeti yürüten işletme sahipleri ve üreticiler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. İlçenin farklı köy ve mahallelerinde faaliyet gösteren üreticilerle yüz yüze görüşmeler yapılmış ve anket formları doldurulmuştur. Bu şekilde, yerinde gözlem imkânı da elde edilmiş ve üreticilerin sosyo-ekonomik koşullarının daha iyi anlaşılması sağlanmıştır.

Veri toplama süreci, 2024 yılı içerisinde Van iline bağlı Bahçesaray ilçesinde yürütülmüş ve yaklaşık üç ay boyunca devam etmiştir. Katılımcılarla yüz yüze görüşme yöntemi tercih edilerek, anketlerin eksiksiz ve doğru şekilde doldurulması sağlanmıştır. Böylece veri kalitesi artırılmış ve yanlış anlamaların önüne geçilmiştir.

Toplanan verilerin analizi için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılmıştır. SPSS'in sağladığı araçlar sayesinde verilerin sistemli bir biçimde analiz edilmesi, sonuçların daha anlaşılır ve güvenilir bir şekilde raporlanması mümkün olmuştur.

SPSS yazılımı yardımıyla veriler önce kodlanarak düzenlenmiş, ardından frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Veriler tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi için çapraz tablolar ve temel istatistiksel analizler uygulanmıştır. Çapraz tabloların istatistiksel bakımdan önemli olup olmadığı Ki Kare testi ile %5 önem düzeyinde test edilmiştir. Grafiklerin oluşturulmasında ise excell programından yararlanılmıştır. Ki-kare testi, verilerin istatistiksel olarak önemli olup olmadığını anlamak ve çapraz tablolardaki verileri incelemek için kullanılmaktadır. İki kategorik değişken birbirleriyle bağımsızsa (yani ilişkinin bulunmaması durumunda) elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak önemli sayılır.

Araştırmanın sonuçları, Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık uygulamalarının yaygınlık düzeyi, üreticilerin karşılaştıkları temel problemler ve modernleşme konusundaki tutumları hakkında önemli bulgular sağlamaktadır. Elde edilen veriler, yerel yöneticiler ve politika yapıcılar için bölgeye özgü stratejik önerilerin geliştirilmesine de katkı sunmayı amaçlamaktadır.

4. BULGULAR

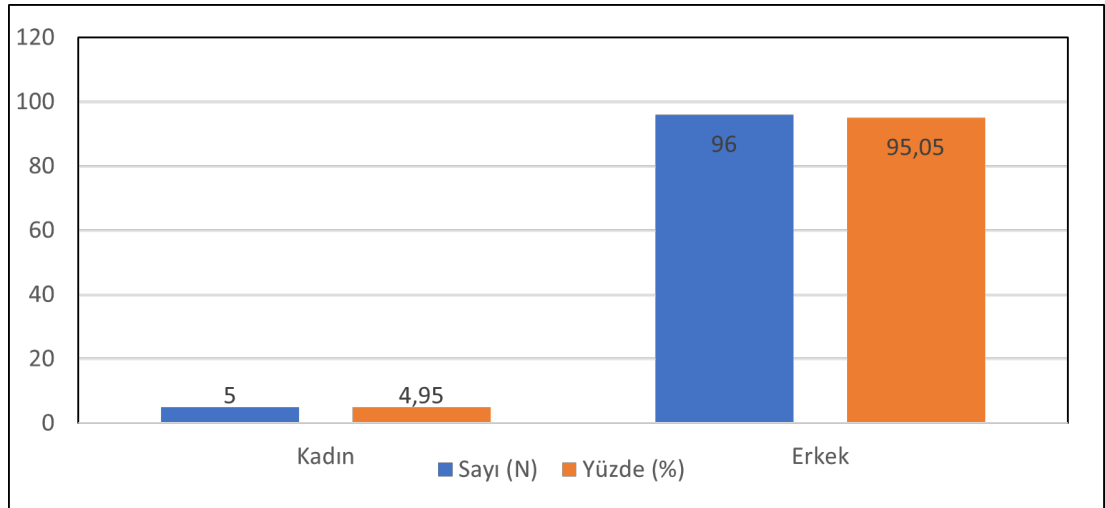
Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın anket çalışmasına yönelik bulgular açıklanmıştır. İlk olarak katılımcılara ve işletmelere ait demografik özellikler açıklanmıştır. Ardından işletmelerin hayvancılıkta mekanizasyon uygulamalarına ilişkin bulguları irdelenmiştir.

4.1. İşletmelere ve Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Katılımcıların cinsiyet dağılımı Çizelge [id: 3798]. ve Şekil [id: 3731].’de aktarılmıştır

Çizelge 4.1. Araştırmanın anket çalışmasına katılanların cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Kadın	5	4,95	4,95
Erkek	96	95,05	100,00
Toplam	101	100,00	

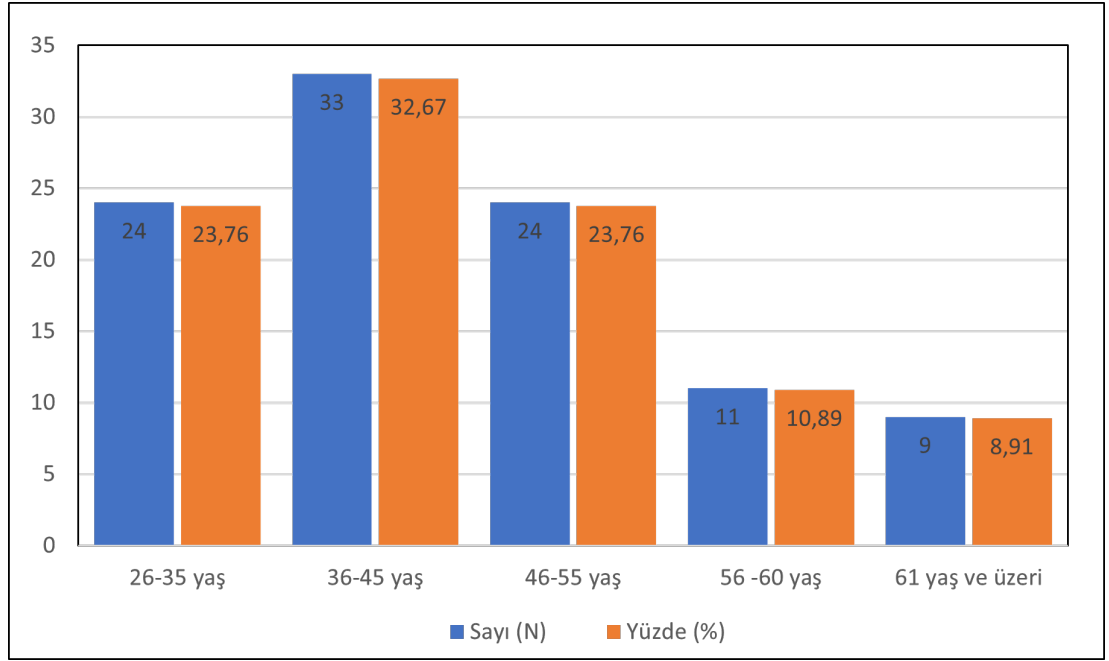
Şekil 4.1. Katılımcıların cinsiyet dağılımı

Katılımcıların %4,95’inin (5 kişi) kadın ve %95,05’inin (96 kişi) ise erkek olduğu belirlenmiştir. Böylece anket çalışmasına katılım gösterenlerin ekseriyetle erkek olduğu saptanmıştır (Şekil [id: 3731]).

Çizelge [id: 3799].’de katılımcıların yaş dağılımı gösterilmiştir.

Çizelge 4.2. Katılımcıların yaş dağılımı

Yaş	Sayı (Frekans)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
26-35 yaş	24	23,76	23,76
36-45 yaş	33	32,67	56,44
46-55 yaş	24	23,76	80,20
56 -60 yaş	11	10,89	91,09
61 yaş ve üzeri	9	8,91	100,00
Toplam	101	100,00	

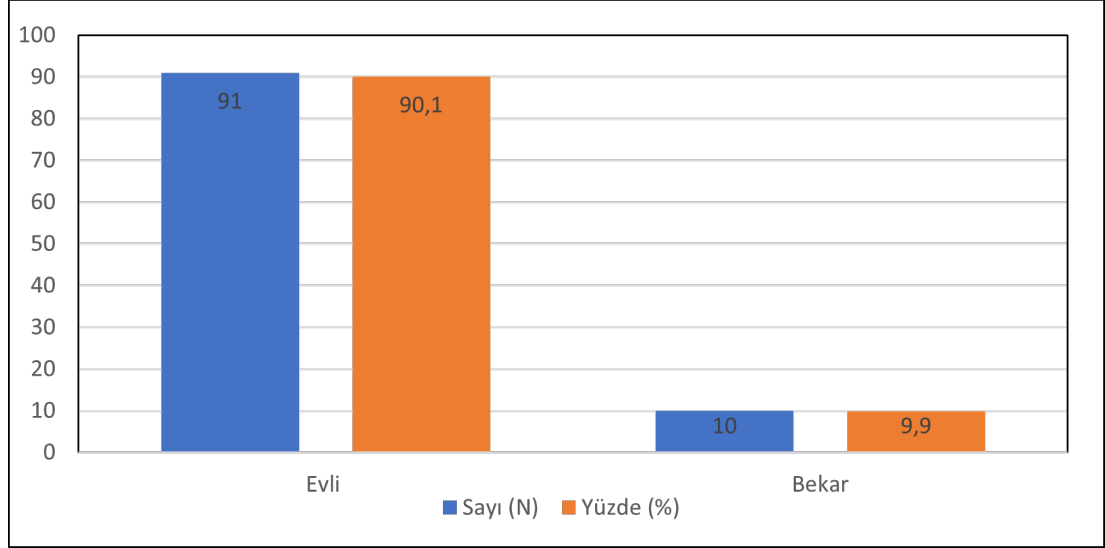
Şekil 4.2. Katılımcıların yaş dağılımı

Çizelge [id: 3799].’deki yaş dağılımı incelendiğinde katılımcıların %23,76’sının (24 kişi) 26-35 yaş arası; %32,67’sinin (33 kişi) 36-45 yaş arası; %23,76’sının (24 kişi) 46-55 yaş arası; %10,89’unun (11 kişi) 56-60 yaş arası ve %8,91’inin (9 kişi) ise 61 yaş ve üzeri olduğu saptanmıştır. Araştırmaya en fazla 36-45 yaş arası katılımcıların katıldığı belirlenmiştir. 61 yaş ve üzeri olanlar ise araştırmaya en az katılım gösterenler olmuştur (Şekil [id: 3732]).

İncelenen işletme sahiplerinin medeni durumu Çizelge [id: 3800] ve Şekil [id: 3733]’te açıklanmıştır.

Çizelge 4.3. Katılımcıların medeni durum dağılışı

Medeni durum	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evli	91	90,10	90,10
Bekar	10	9,90	100,00
Toplam	101	100,00	

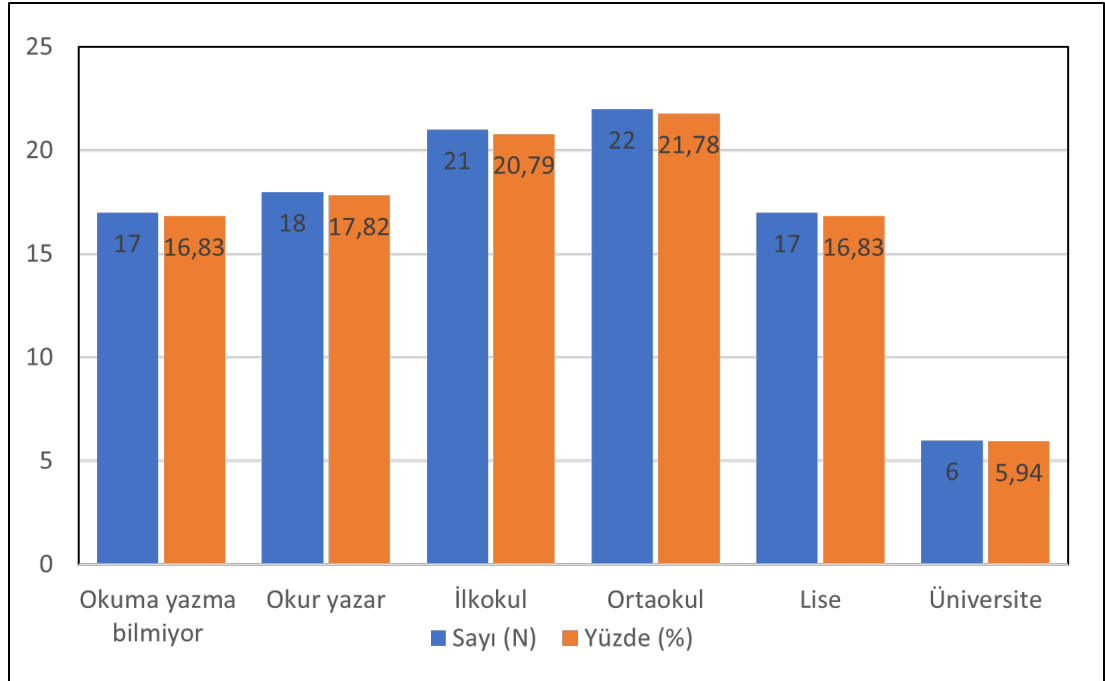
Şekil 4.3. Çiftçilerin medeni durumu

Çizelge [id: 3800]. incelendiğinde katılımcıların %90,10'unun (91 kişi) evli olduğu belirlenirken, %9,90'ının (10 kişi) ise bekar olduğu belirlenmiştir. Anket çalışmasına katılanların ekseriyetle evli olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların eğitim durumları Çizelge [id: 3801].’te yer almıştır.

Çizelge 4.4. Katılımcıların öğrenim durumları

Öğrenim durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Okuma yazma bilmiyor	17	16,83	16,83
Okur yazar	18	17,82	34,65
İlkokul	21	20,79	55,45
Ortaokul	22	21,78	77,23
Lise	17	16,83	94,06
Üniversite	6	5,94	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.4. Katılımcıların eğitim durumu

Van ili Bahçesaray işletmelerinde katılımcıların %16,83'ünün (17 kişi) okuma yazma bilmediği; %17,82'sinin (18 kişi) okuryazar olduğu; %20,79'unun (21 kişi) ilkokul mezunu olduğu; %21,78'inin (22 kişi) ortaokul mezunu olduğu; %16,83'ünün (17 kişi) lise mezunu olduğu; %5,94'ünün (6 kişi) üniversite mezunu olduğu bulunmuştur (Şekil [id: 3734].).

Hayvancılık işletmelerinde hayvan olup olmama durumu Çizelge [id: 3802].'te aktarılmıştır.

Çizelge 4.5. İşletmelerde hayvan olup olmama durumu

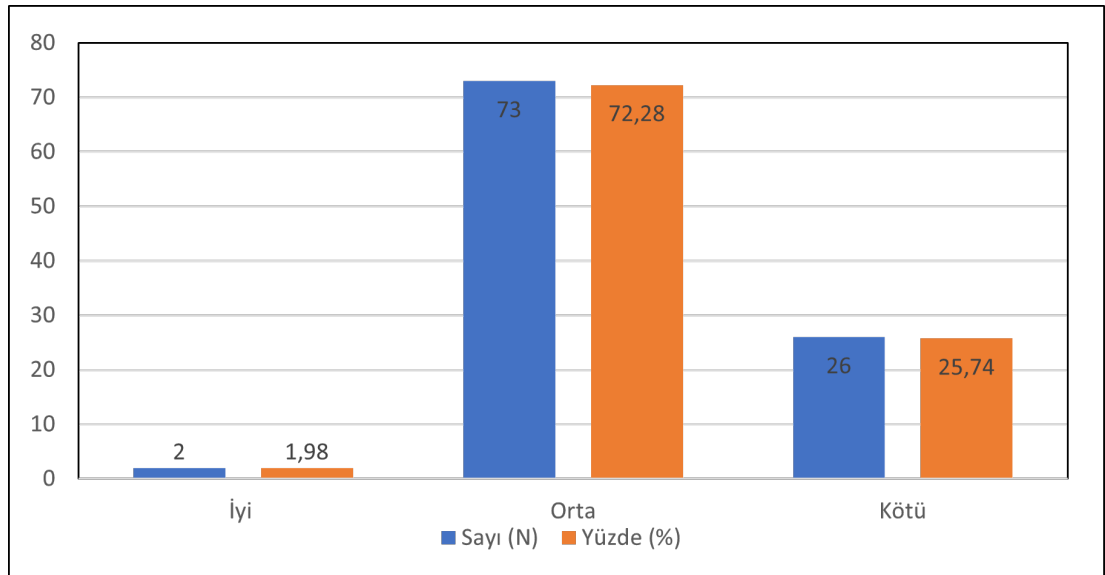
Hayvan olup olmama hali	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Hayvan var	101	100,0	16,83
Toplam	101	100,00	

Araştırmanın yapıldığı bölgede tüm tarımsal işletmelerde azda olsa hayvan varlığının olduğu (%100) saptanmıştır.

Bahçesaray ilçesinde yapılan işletmelerin ekonomik durumları Çizelge [id: 3803].’da yer almıştır.

Çizelge 4.6. Tarımsal işletmelerin ekonomik durumu

İşletmelerin ekonomik durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
İyi	2	1,98	1,98
Orta	73	72,28	74,26
Kötü	26	25,74	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.5. Tarımsal işletmelerin ekonomik durumu

Çizelge [id: 3803]. incelendiğinde katılımcılara ait işletmelerin ekonomik durumları-

nın %72,28'inin (73 işletme) orta, %25,74'ünün (26 işletme) kötü ve %1,98'inin (2 işletme) ise iyi olduğu saptanmıştır (Şekil [id: 3735].).

Tarımsal işletmelerin aile işletmesi olma durumları Çizelge [id: 3804].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.7. İşletmelerin aile işletmesi olma durumları

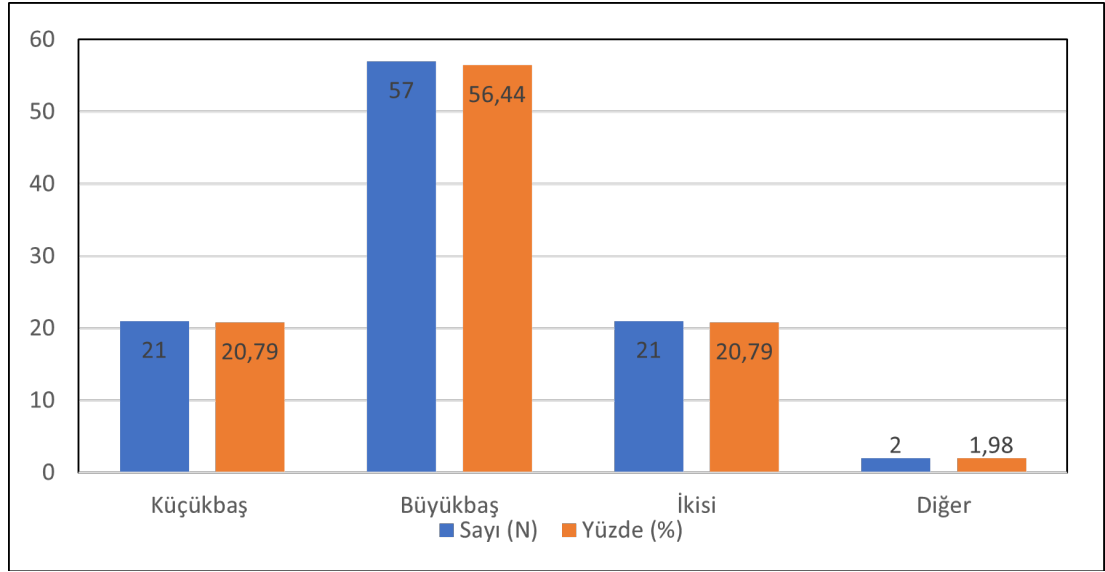
Aile işletmesi olma durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	94	93,07	93,07
Orta	7	6,93	100,00
Toplam	101	100,00	

İşletmelerin %93,07'sinin (94 kişi) aile işletmesi olduğu bulunmuştur. %7'sininde orta ve büyük ölçekli olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu işletmelerin çobanlarının da olduğu belirlenmiştir.

Bahçesaray ilçesi hayvansal işletmelerin meşgul olduğu hayvancılık türleri Çizelge [id: 3805].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.8. İşletmelerin faaliyette bulunduğu hayvancılık türleri

Hayvancılık türleri	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Küçükbaş	21	20,79	20,79
Büyükbaş	57	56,44	77,23
İkisi	21	20,79	98,02
Diğer	2	1,98	100,00
Toplam	101	100,00	

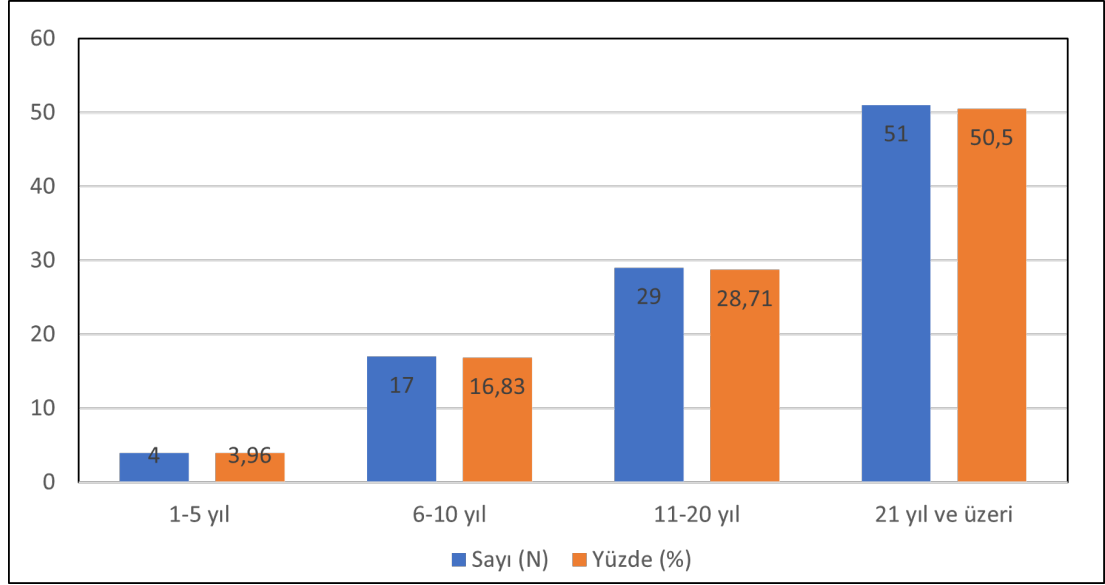
Şekil 4.6. İşletmelerin faaliyette bulunduğu hayvancılık türleri

Çizelge [id: 3805]. incelendiğinde %56,44'ünün (57 işletme) büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yaptığı belirlenmiştir. Bunun dışında %20,79'unun (21 işletme) ise küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yaptığı belirlenmiştir. İşletmelerin %1,98'ininde kanatlı hayvan yetiştiriciliği yaptığı belirlenmiştir. Böylece işletmelerin önemli kısmının büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yaptığı belirlenmiştir (Şekil [id: 3736].).

İşletmelerin hayvancılık faaliyetleri ile uğraşma süreleri Çizelge [id: 3806].'da aktarılmıştır.

Çizelge 4.9. İşletmelerin hayvancılık faaliyetlerinde bulunma süreleri

Faaliyette bulunma süreleri	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
1-5 yıl	4	3,96	3,96
6-10 yıl	17	16,83	20,79
11-20 yıl	29	28,71	49,50
21 yıl ve üzeri	51	50,50	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.7. İşletmelerin hayvancılık faaliyetlerinde bulunma süreleri

İşletmelerin %50,50'sinin (51 işletme) 21 yıl ve üzeri süresince hayvancılık ile meşgul oldukları saptanmıştır. Ayrıca işletmelerin %28,71'inin (29 işletme) 11-20 yıl arası boyunca hayvancılık faaliyetinde bulundukları belirlenmiştir. Bunun dışında çiftçilerin %16,83'ünün (17 işletme) ise 6-10 yıl arası boyunca hayvancılık faaliyeti yaptıkları bulunmuştur (Şekil [id: 3738].).

Bahçesaray ilçesindeki işletmelerin gelecekte hayvancılık işletmelerini geliştirme düşünceleri Çizelge [id: 3807].’da aktarılmıştır.

Çizelge 4.10. İşletmelerin gelecekte hayvancılık faaliyetlerini geliştirme düşünceleri

Hayvancılık faaliyetlerini geliştirme düşünceleri	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Hayır	20	19,80	19,80
Evet	81	80,20	100,00
Toplam	101	100,00	

Çiftçilerin %19,80'inin (20 işletme) gelecek dönemde hayvancılık faaliyetlerini geliştirmeye yönelik olarak planlarının olmadığı belirlenirken, %80,20'sinin (81 işletme) ise hayvancılık faaliyetlerini geliştirmeye yönelik olarak planlarının olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında incelenen işletmelerin küçük ölçekli işletmeler olmasına rağmen

hayvancılık faaliyetlerini geliştirme düşünceleri olduğu belirlenmiştir. Bu durum işletmeleri, hayvancılık faaliyetleri konusunda devletin özendirici uygulamalar ile desteklemesi gerektiğini göstermektedir. Bu özendirici uygulamalar başta kredi, hibe, makine desteği, kaba/kesif yem destekleri, süt ve soğutma tankı destekleri olabilir.

Hayvancılık faaliyetleri hususunda işletmelerin teknolojik gelişmeleri izleme/takip etme durumları Çizelge [id: 3808].’de aktarılmıştır.

Çizelge 4.11. İşletmelerin hayvancılık faaliyetleri hususunda teknolojik gelişmeleri takip etme durumları

Teknoloji gelişmeleri takip etme durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Evet	49	48,51	48,51
Hayır	52	51,49	100,00
Toplam	101	100,00	

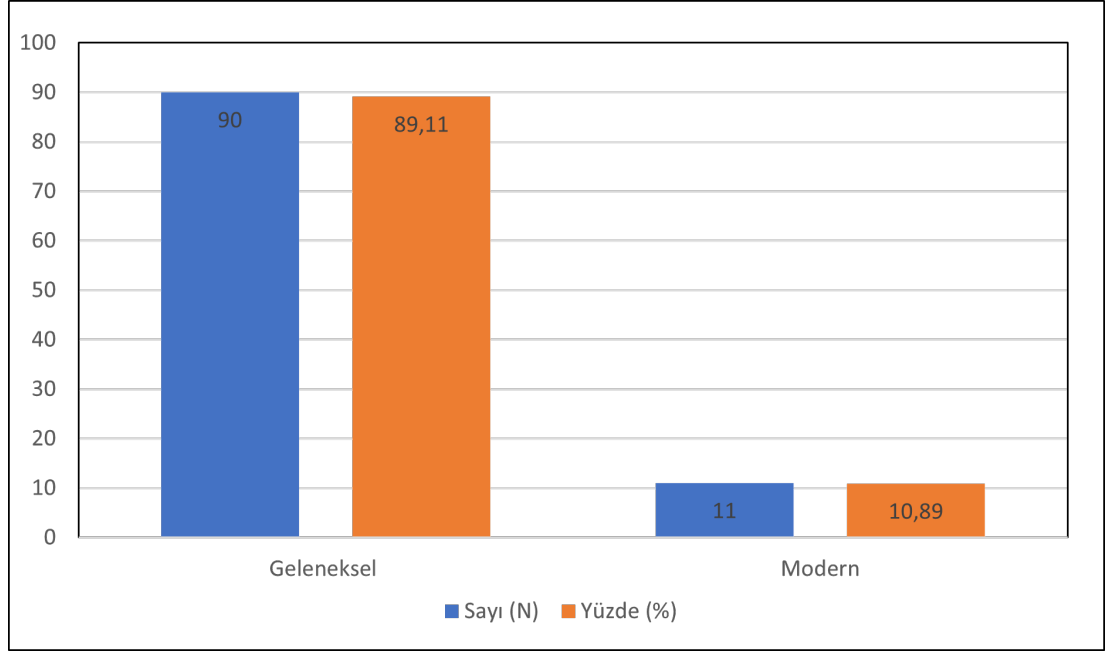
İşletmelerin %48,51’inin (49 işletme) hayvancılık konusundaki teknolojik gelişmeleri takip ettiği belirlenmiştir. Bunun dışında %51,49’unun ise bu husustaki teknolojik gelişmeleri takip etmediği belirlenmiştir. Bu durumda işletmelerin hayvancılık faaliyetlerini geliştirmeye ya da iyileştirmeye yönelik olumlu davranışlarını göstermektedir. Ayrıca işletme sahiplerinde teknolojik gelişmelerin hayvansal üretim faaliyetlerinin kolay, zevkli ve verimli hale getireceği düşüncesi hakimdir. Ülkemizde hayvansal üretim faaliyetleri ülke genelinde oldukça fazla işgücü gerektirdiği gibi oldukça güç şartlarda yapılmaktadır. Ayrıca bu üretim faaliyetlerinin ağır olduğu ve çok zaman aldığı görülmektedir. Bunun haricinde küçükbaş ve büyükbaş hayvan sahibi olanların hatta şehir dışına dahi çıkamamaktadırlar. Burada çıkan sonuç, aslında onların hayvansal üretim faaliyetlerindeki işgücü ağırlığını ve fazlalığını azaltmaya yönelik bir durumu yansıtmaktadır.

4.2. İşletmelerin Modern Hayvancılık Faaliyetlerine Bakış Açıları

İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları hayvancılık yöntemi Çizelge [id: 3809]’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.12. İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları yöntem

İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları yöntem	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Geleneksel	90	89,11	89,11
Modern	11	10,89	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.8. İşletmelerin hayvancılık sektöründe kullanmış oldukları yöntem

İşletmelerin %89,11'i (90 işletme) hayvansal üretimde geleneksel yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca işletmelerin %10,89'unun (11 işletme) hayvancılık sektöründe ise modern yöntemi kullandıkları görülmüştür. Ekseriyetle işletmelerin geleneksel yöntemler ile hayvancılık faaliyetlerinde bulundukları saptanmıştır (Şekil [id: 3739]).

“Modern hayvancılık nedir?” sorusuna yanıt verebilme durumları Çizelge [id: 3810]'de açıklanmıştır.

Çizelge 4.13. İşletmelerin modern hayvancılık nedir?” sorusunu yanıtlayabilme durumları

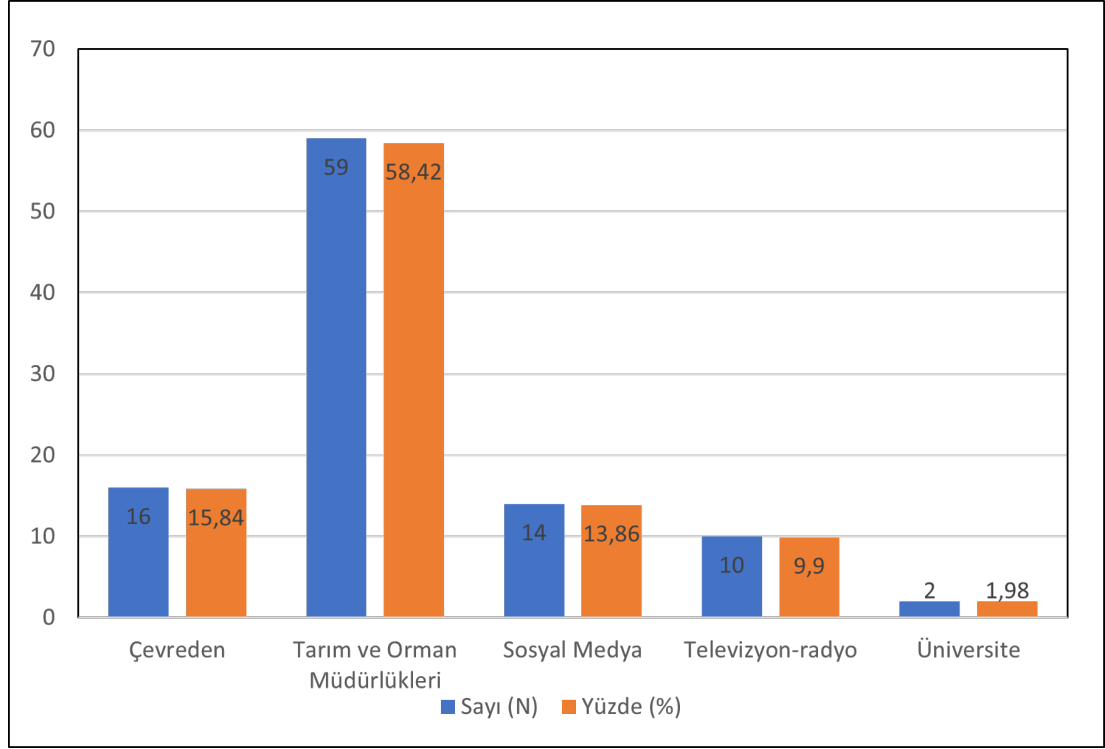
İşletmelerin modern hayvancılık nedir? sorusunu yanıtlama durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	32	31,68	31,68
Hayır	69	68,32	100,00
Toplam	101	100,00	

İşletmelerin %31,68’i (32 işletme) “moderne hayvancılık nedir? sorusuna yanıt verdikleri görülmüştür. Geriye kalan işletmelerden %68,32’sinin (69 işletme) ise yanıtlayamadıkları belirlenmiştir. Buna göre çiftçilerin modern hayvancılık uygulamaları konusunda bilgi düzeylerinin orta düzeyli olduğu tespit edilmiştir.

Çiftçilerin “Modern hayvancılık ifadesini” ilk olarak kimden veya nereden duyduklarına dair bulgular Çizelge [id: 3811]. ve Şekil [id: 3740].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.14. Çiftçilerin “modern hayvancılık ifadesini” kimden veya nereden duyduğuna dair bulgular

İşletmelerin “modern hayvancılık ifadesini” nereden duyma durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Çevre (akraba, arkadaş...)	16	15,84	15,84
İl ve ilçe Tarım ve Orman Müdürlükleri	59	58,42	74,26
Sosyal Medya	14	13,86	88,12
Televizyon-radyo	10	9,90	98,02
Üniversite	2	1,98	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.9. Çiftçilerin “modern hayvancılık ifadesini” kimden veya nereden duyduğuna dair bulgular

Çiftçilerin %15,84’ünün (16 kişi) “modern hayvancılık ifadesini” çevrelerinde yer alan akraba, arkadaş grubundan öğrendikleri tespit edilmiştir. Çiftçilerin %58,42’sinin (59 kişi) ise bu ifadeyi İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri tarafından duydukları belirlenmiştir. Geriye kalan %13,86’sının (14 kişi) sosyal medya ve %9,90’ının (10 kişi) televizyon aracılığı ile “modern hayvancılık ifadesini” duydukları belirlenmiştir. Yalnızca %1,98’inin (2 kişi) ise üniversitelerden öğrendikleri bulunmuştur. Buna göre çiftçilerin “modern hayvancılık ifadesini” daha çok İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince öğrendikleri tespit edilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda çiftçilerin tarım il ve müdürlüklerince daha fazla bilgilendirildikleri anlaşılmaktadır (Şekil [id: 3740].).

Çiftçilerin modern hayvancılık konusunda eğitim alma durumları Çizelge [id: 3812].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.15. Çiftçilerin modern hayvancılık hususunda eğitim alma durumları

İşletmelerin modern hayvancılık hususunda eğitim alma durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	92	91,09	91,09
Hayır	9	8,91	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3812].’de yer alan bilgiler doğrultusunda %91,09’unun (92 kişi) modern hayvancılık konusunda eğitim almadıkları bulunmuştur. Geriye kalan işletmelerin %8,91’inin (9 kişi) ise modern hayvancılık konusunda eğitim aldıkları belirlenmiştir. Çiftçilerin modern hayvansal üretim hususunda eğitim alanların, Tarım il ve ilçe müdürlüklerince eğitim aldıkları belirlenmiştir.

Çiftçilerin modern hayvansal üretim yapma amaçları Çizelge [id: 3813].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.16. Çiftçilerin modern hayvancılık yapma amaçları

Çiftçilerin modern hayvansal üretim yapma amaçları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Hayvanları, insan sağlığını ve çevreyi korumak	19	18,81	18,81
Geleneksel yetiştiricilere göre daha fazla kazanç elde etmek	9	8,91	27,72
Hepsi	73	72,28	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3813].’da çiftçilerin %18,81’inin (19 kişi) “hayvanları, insan sağlığını ve çevreyi korumak” için hayvansal üretim yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca %8,91’inin (9 kişi) ise “geleneksel yetiştiricilere göre daha fazla kazanç elde etmek” için hayvansal üretim faaliyetinde bulundukları tespit etmiştir. Hayvansal üretim yapma amaçlarını “hepsi” diyenler genelin %72,28’ini (73 kişi) oluşturmuştur. Bu doğrultuda çiftçilerin “hayvanları, insan sağlığını ve çevreyi korumak” ve “geleneksel yetiştiricilere göre daha fazla kazanç

elde etmek” için hayvancılık faaliyetinde bulundukları belirlenmiştir.

Çiftçilerin görüşleri doğrultusunda hayvansal üretimde getirisi en fazla ürünler Çizelge [id: 3814].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.17. Hayvansal üretimde getirisi en fazla ürünler

Hayvansal üretimde getirisi en fazla ürünler	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Et	67	66,34	66,34
Süt	18	17,82	84,16
İkisi	16	15,84	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3814].’de getirisi en fazla hayvansal ürünler çiftçilerin %66,34’ünün (67 kişi) et olduğu belirlenmiştir. Getirisi en fazla hayvansal ürün olarak süt diyenlerin oranı %17,82 (18 kişi)’dir. Herikisi diyen çiftçilerin oranı ise %15,84 (16 kişi) olarak belirlenmiştir. Çiftçilerin görüşü doğrultusunda getirisi en fazla hayvansal ürünün et olduğu saptanmıştır.

Çizelge [id: 3815].’de çiftçilerin çevresinde modern hayvancılık yapan olup olmadığı açıklanmıştır.

Çizelge 4.18. Çiftçilerin etrafında modern hayvancılık yapan olup olmadığı

Çiftçilerin çevresinde modern hayvancılık yapan var mı?	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Yok	90	89,11	89,11
Var	11	10,89	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3815].’de yer alan bilgiler doğrultusunda çiftçilerin %89,11’inin etrafında modern hayvancılık yapan olmadığı belirlenmiştir. Bunun haricinde çiftçilerin %10,89’unun çevresinde modern hayvancılık faaliyeti yapanların olduğu da saptanmıştır. Böylece çiftçilerin etrafında modern hayvancılık yapanların sayısının oldukça az olduğu belirlenmiştir.

Çizelge [id: 3816].’da çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine ilişkin bilgi düzeyinin yeterliliği açıklanmıştır.

Çizelge 4.19. Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine ilişkin bilgi düzeyinin yeterliliği

Çiftçilerin hayvansal üretim mekanizasyonunun önemine ilişkin bilgi düzeyi yeterliliği	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Var	20	19,80	19,80
Yok	81	80,20	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3816].’da çiftçilerin %80,20’sinin (81 kişi) hayvansal mekanizasyonun önemi hakkında bilgi seviyesinin yetersiz ya da olmadığı tespit edilmiştir. Çiftçilerin %19,80’sinin (20 kişi) ise bu konu hakkında yeterli düzeyde bilgi düzeyinin olduğu saptanmıştır. Böylece çiftçilerin ekseriyetle hayvansal üretim mekanizasyonun önemine ilişkin bilgi seviyesinin yeterli olmadığı saptanmıştır.

Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları makineler Çizelge [id: 3817].’de yer almıştır.

Çizelge 4.20. Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları makineler

Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları makineler	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Süt sağma makinası	3	2,97	2,97
Yem karma makinası	2	1,98	4,95
Hiçbiri	96	95,05	100,00
Toplam	101	100,00	

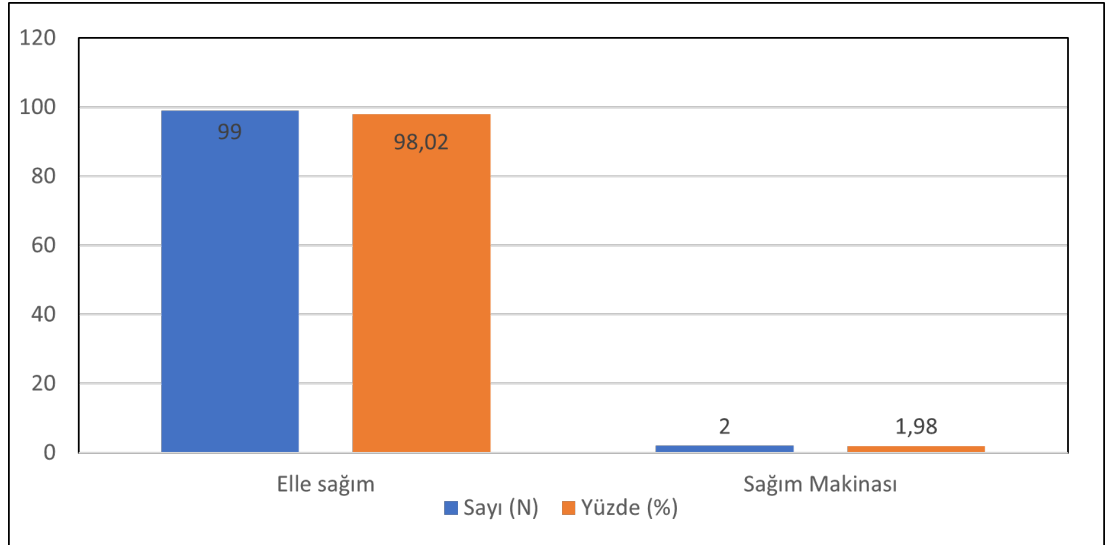
Çizelge [id: 3817].’de çiftçilerin %2,97’sinin (3 kişi) süt sağma makinası kullanırken, %1,98’inin (2 kişi) ise karma yem makinası kullanmaktadır. Çiftçilerin %95,05’inin (96 kişi) ise hayvansal üretim kapsamında herhangi bir makina kullanmamaktadır. Buna göre bölgede faaliyette bulunan çiftçilerin küçük ölçekli işletmeler olduğu anlaşılmaktadır. Çiftçilerin

hayvansal üretimin zevkli, kolay ve verimli şekilde yapılması için devlet tarafından kredi, hibe ve makine desteği sağlanmalıdır. Hayvansal üretimde işgücü kullanımı oldukça yorucu ve zaman alıcıdır. Bu yüzden hayvansal üretimi teşvik etmek için makina desteği verilmelidir. Hayvansal üretim makineleri olarak süt sağma makineleri, karma yem makineleri, silaj hasat makineleri ve diğer yardımcı ekim, dikim ve hasat makineleri hayvansal üretimi teşviki hususunda önemli görülmektedir.

Çiftçilerin hayvansal üretimde süt sağımında kullandıkları makineler Çizelge [id: 3818].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.21. Çiftçilerin hayvansal üretimde süt sağımında kullandıkları makineler/yöntemler

Çiftçilerin hayvansal üretimde süt sağımında kullandıkları makineler	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Elle sağım	99	98,02	98,02
Sağım Makinası	2	1,98	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.10. Çiftçilerin kullanmış oldukları sağım yöntemleri

Çizelge [id: 3818].’deki bilgiler doğrultusunda çiftçilerin %98,02’sinin (99 işletme) süt sağımında elle sağım yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Yalnızca işletmelerin

%1,98'inin (2 işletme) süt sağımında sağım makinasını kullandıkları belirlenmiştir. Çiftçilerin %95,05'inin (96 kişi) ise hayvansal üretim kapsamında herhangi bir makina kullanmadığı bulunmuştur. Çalışmanın bu bulguları da bölge çiftçilerin küçük ölçekli olduğunu göstermektedir. Hayvansal üretimin teşviki konusunda çiftçilere devlet tarafından makine desteği, kredi ve hibe desteklerinin sağlanması hayati düzeyde önem taşımaktadır (Şekil [id: 3742]).

Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları teknolojiler (sensörler, otomatik yemleme) Çizelge [id: 3819].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.22. Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları teknolojiler

Çiftçilerin hayvansal üretimde kullanmış oldukları teknolojiler	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	4	3,96	3,96
Hayır	97	96,04	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3819].’de yer alan bilgilere göre; çiftçilerin %96,04’ünün (97 işletme) süt sağımında teknolojik cihaz kullanmadıkları tespit edilirken, yalnızca çiftçilerin %3,96’sının (4 adet) teknolojik cihaz kullandıkları tespit edilmiştir. Bu durumda işletmelerin geleneksel yöntemler ile hayvansal üretim yaptıkları ve küçük ölçekli olduğu tespit edilmiştir. Çiftçilerin hayvansal üretimi teşviki hususunda sensör, otomatik yemleme, sağım robotları, süt tankı gibi makine/cihazların desteklenmesi gerekmektedir.

Çiftçilerin hayvansal üretimde teknolojileri kullanmaya açıklık durumu Çizelge [id: 3820].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.23. Çiftçilerin hayvansal üretimde teknolojileri kullanmaya açıklık durumu

Çiftçilerin hayvansal üretimde teknolojileri kullanmaya açıklık durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	50	49,50	49,50
Hayır	51	50,50	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3820].’te çiftçilerin %49,50’sinin (50 işletme) hayvansal üretimde teknolojileri kullanmaya açık olduğu belirlenmiş olmasına rağmen, çiftçilerin %50,50’sinin (51 işletme) ise teknolojik gelişmelere açık olmadıkları belirlenmiştir. Hayvansal üretim faaliyetlerinin daha öncede belirttiğimiz üzere çok zor, işgücünün fazla ve zaman alıcı olduğunu belirtmiştik. Bu bulgu çiftçilerin hayvansal üretimi kolay, zevkli ve verimli yapılması isteğini yansıtmaktadır. Bunun için çiftçilerin hayvansal üretimin zevkli ve kolay hale dönüştürülmesi için devlet tarafından başta makine desteği olmak üzere çeşitli nakdi kredi ve hibeler sağlanmalıdır.

Çizelge [id: 3821].’te çiftçilerin hayvan beslenmesinde kullandıkları tarla bitkileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.24. Çiftçilerin hayvan beslenmesinde kullandıkları tarla bitkileri

Çiftçilerin hayvanbeslenmesinde kullandıkları tarla bitkileri	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Geleneksel yemler	87	86,14	86,14
Karma yemler	14	13,86	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3821].’teki bilgiler doğrultusunda çiftçilerin %86,14’ünün (87 işletme) hayvan beslenmesinde geleneksel yemler kullandıkları belirlenmiştir. Geleneksel yem olarak çiftçiler kırılmış arpa, kepek, sap ve saman kullandıkları belirlenmiştir. Bu yemler çiftçilerin kendi tarlalarından ya da diğer çiftçilerden satın alınarak temin edilmektedir. Bunun dışında hayvan beslenmesinde çiftçilerin %13,86’sının (14 işletme) ise karma yemler kullandıkları belirlenmiştir. Çiftçilerin karma yem olarak arpa-yulaf-silaj-yonca karışımlarını kullandıkları belirlenmiştir.

Çiftçilerin hayvan beslenmesinde yem ihtiyacını karşılama durumları Çizelge [id: 3822].’te açıklanmıştır.

Çizelge 4.25. Çiftçilerin hayvan beslenmesinde yem ihtiyacını karşılama durumları

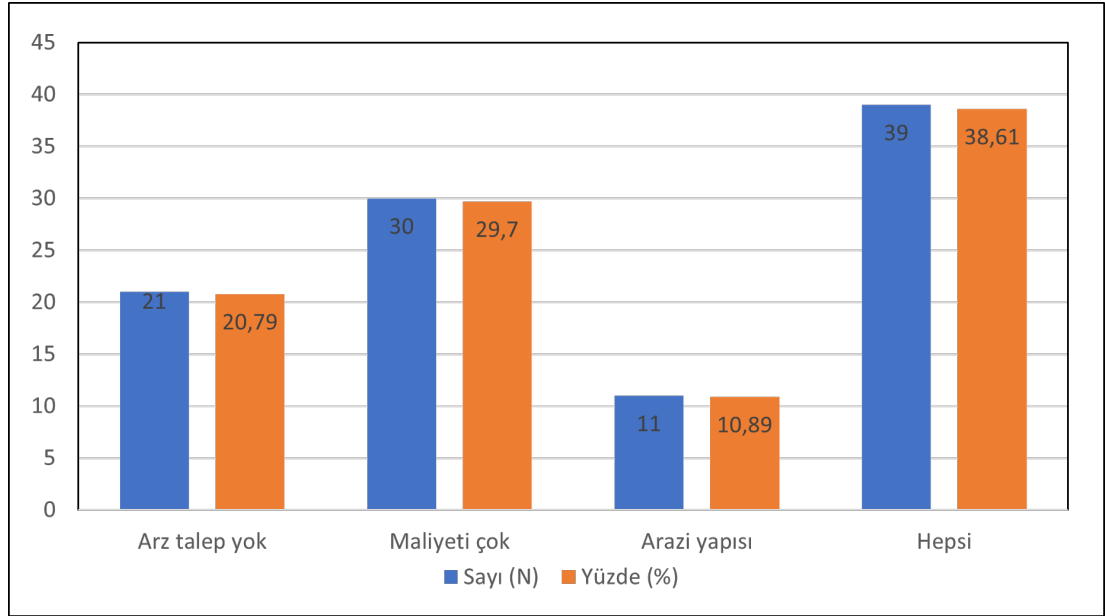
Çiftçilerin hayvan beslenmesinde yem ihtiyacını karşılama durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Kendim ekip biçiyorum	21	20,79	20,79
Satın alıyorum	8	7,92	28,71
Hepsi	72	71,29	100,00
Toplam	101	100,00	

Çizelge [id: 3822].’te çiftçilerin %20,79’unun (21 işletme) yemlerini kendileri ekip biçerek karşıladıkları belirlenmiştir. Ayrıca %7,92’si (8 işletme) hayvan beslenmesinde yem ihtiyacını satın alarak karşıladıkları belirlenmiştir. İşletmelerin önemli bir kısmının karma şekilde yani hem ekip biçme ve hem de satın alma yolları ile (%71,29-72 işletme) yem ihtiyaçlarını karşıladıkları saptanmıştır.

Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri Çizelge [id: 3823].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.26. Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri

Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Arz talep yok	21	20,79	20,79
Maliyeti çok	30	29,70	50,50
Arazi yapısı	11	10,89	61,39
Hepsi	39	38,61	100,00
Toplam	101	100,00	

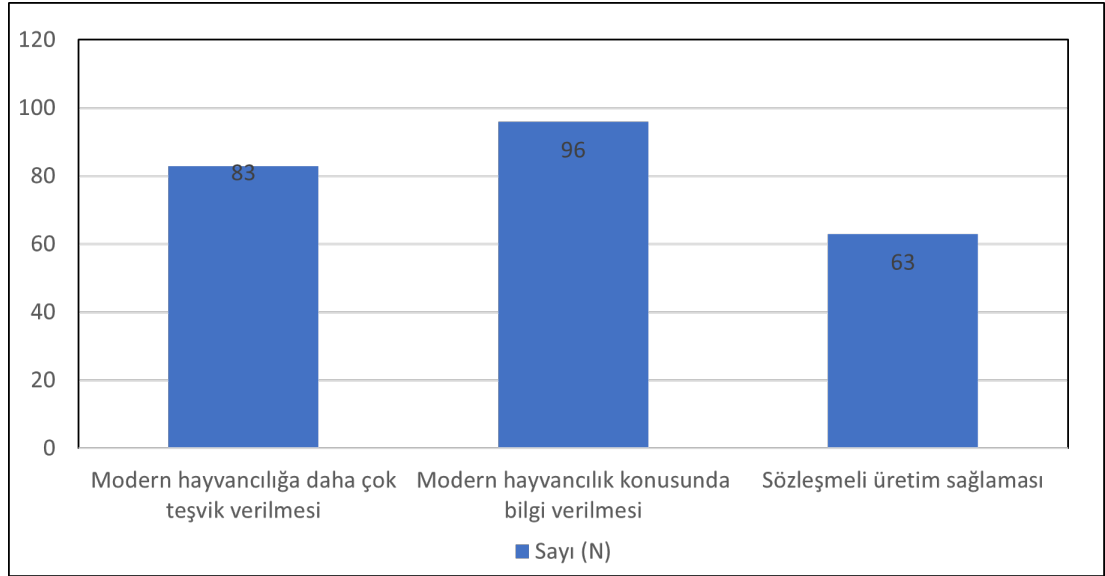
Şekil 4.11. Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri

Çizelge [id: 3823].’daki bilgiler doğrultusunda Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri olarak çiftçilerin %20,79’unun (21 işletme) arz-talep olmasını, %29,70’inin (30 işletme) maliyetlerin çok yüksek olmasını ve %10,89’unun (11 işletme) arazi yapısının uygun olmaması göstermişlerdir. Bunun dışında geriye kalan işletmelerinin (%38,61-39 işletme) Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapmamasının nedenleri olarak hepsini belirtmişlerdir (Şekil [id: 3743].).

Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri Çizelge [id: 3824]. ve Şekil [id: 3744].’de gösterilmiştir

Çizelge 4.27. Çiftçilerin modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri

Çiftçilerin Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık faaliyetlerinin yapılmamasının nedenleri	Sayı (N)
Modern hayvancılığa daha çok teşvik verilmesi	83
Modern hayvancılık konusunda bilgi verilmesi	96
Sözleşmeli üretim sağlaması	63
Toplam	101

Şekil 4.12. Katılımcıların modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri

Çizelge [id: 3824].’deki bilgiler doğrultusunda Bahçesaray ilçesinde çiftçilerin modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri olarak çiftçilerin 83’ünün modern “hayvancılığa daha çok teşvik verilmesini”, çiftçilerin 96’sının “modern hayvancılık konusunda bilgi verilmesini” ve çiftçilerin 63’ünün “sözleşmeli üretim sağlanmasını” talep etmişlerdir. Çiftçilerin modern hayvancılık konusunda en büyük beklentilerinin modern hayvancılık konusunda bilgi verilmesi ve teşvik verilmesi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca işletme sahiplerinin modern hayvancılık konusunda devletten beklentileri olarak sözleşmeli üretim sağlanması da talep edilmektedir (Şekil [id: 3744].).

İşletme sahiplerinin görüşleri doğrultusunda hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlanma durumu Çizelge [id: 3825].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.28. Çiftçilerin görüşlerine göre hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlanma durumu

Çiftçilerin görüşlerine göre hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlanma durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	5	4,95	4,95
Hayır	96	95,05	100,00
Toplam	101	100,00	

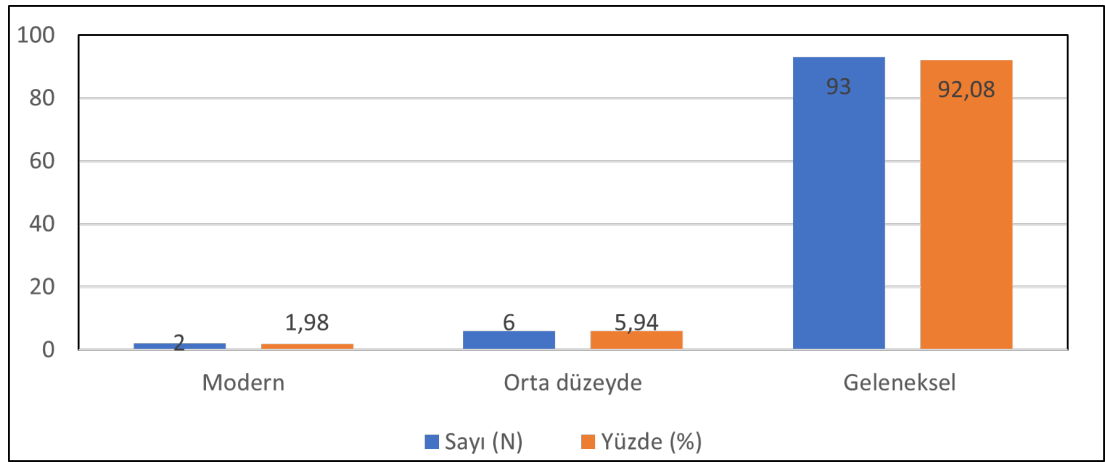
Çiftçilerin görüşlerine göre çiftçilerin yalnızca %4,95'inin (5 işletme) hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlandığını ifade ederken, %95,05'inin (96 işletme) ise hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlanmadığını ifade etmişlerdir. Buna göre çiftçilerin modern hayvancılık hususunda verilecek eğitimin en uygun zamanın da ilkbahar olduğu (%78,22) belirtilmiştir.

4.3. Van İli Bahçesaray İlçesinde Ahır Modernizasyonu

İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları Çizelge [id: 3826].’da aktarılmıştır.

Çizelge 4.29. İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları

İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmış yüzde (%)
Modern	2	1,98	1,98
Orta düzeyde	6	5,94	7,92
Geleneksel	93	92,08	100,00
Toplam	101	100,00	

Şekil 4.13. İşletme sahiplerinin sahip olmuş oldukları ahırların durumları

Çiftçilerin görüşlerine göre işletmelerin yalnızca %1,98'inin (2 işletme) modern ahırlara sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca işletme sahiplerinin %5,98'inin orta düzeyde ahırlarının olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Çizelge 4.29.'daki bilgilere göre çiftçilerin

%93'ünün sahip olduğu ahırların geleneksel/eski yapılı olduğu tespit edilmiştir. Bahçesaray ilçesinde yapılan bu çalışma sahasında işletmelerin küçük ölçekli olması nedeniyle işletmelerin geleneksel ya da eski yapılı olduğu görülmektedir. Bu bölgede çiftçilerin ahırları hem eski hem taştan yapılı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kendi imkanları ile bu yapılar inşaa edilmekte ve bakım onarımlar yapılmaktadır. Daha öncede belirttiğimiz üzere bölgede hayvancılığın teşviki hususunda devlet tarafından bu küçük işletmeler desteklenmelidir. Buna göre işletmeler için küçük ya da orta ölçekli ahırların inşaaası için devlet tarafından destekler ve hibeler verilmelidir. Bölgede 10-15 büyükbaş veya 40-50 adet küçükbaş hayvancılığa uygun ahırlar devlet tarafından inşa edilerek desteklenebilir. Ayrıca bu yapıların yanına/yakınına ailelerin kalabileceği evler de inşa edilebilir. Böylece hayvansal üretimin sürdürülebilirliği desteklenir.

İşletme sahiplerinin beslemiş oldukları hayvanlar Çizelge [id: 3827].’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.30. İşletme sahiplerinin beslemiş oldukları hayvanlar

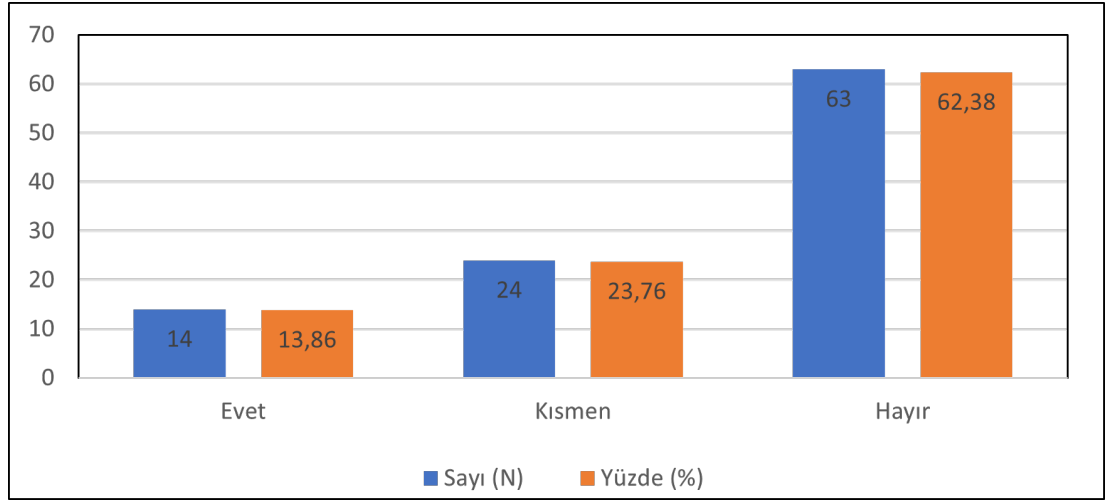
İşletme sahiplerinin beslemiş oldukları hayvanlar	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Sığır	62	61,39	61,39
Koyun/keçi	25	24,75	86,14
Herikisi	11	10,89	97,03
Diğer	3	2,97	100,00
Toplam	101	100,00	

Bahçesaray ilçesindeki hayvan işletmelerinin %61,39'u (62 işletme) sığır yetiştiriciliği yaparken %24,75'inin 25 (işletme) ise koyun/keçi yetiştiriciliği yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca işletmelerin %10,89'ununda çiftçilerin, küçük ve büyükbaş hayvan yetiştirdikleri saptanmıştır. Bunun dışında az da olsa kanatlı hayvan yetiştiriciliği yapan işletmelerde (%2,97) bulunmaktadır. Böylece işletmelerde en fazla sığır yetiştiriciliği yapıldığı belirlenmiştir.

İşletme sahiplerinin ahırlarında havalandırma ve ızalasyon sisteminlerinin bulunma durumu Çizelge [id: 3828].’de gösterilmiştir.

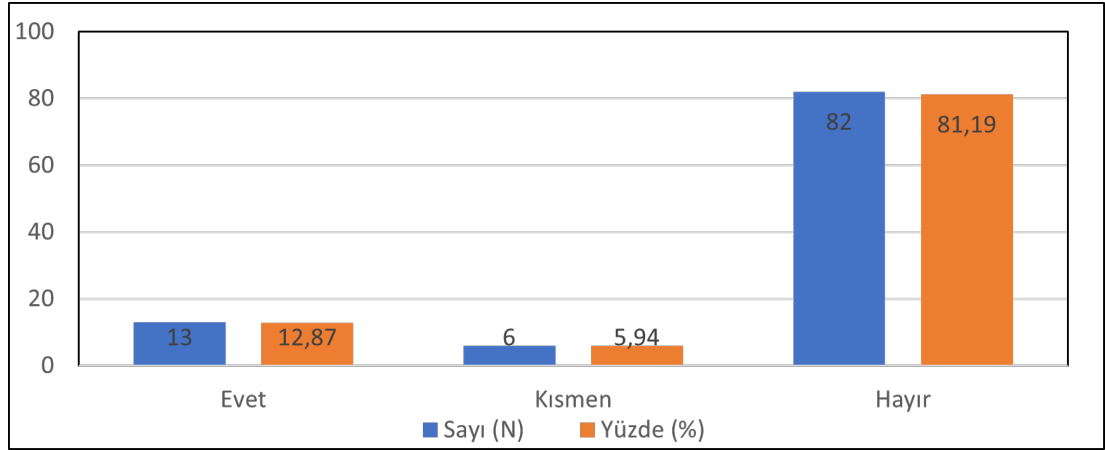
Çizelge 4.31. İşletme sahiplerinin ahırlarında havalandırma ve izolasyon sistemlerinin bulunma durumu

	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Havalandırma		İzolasyon	
Evet	14	13,86	13	12,87
Kısmen	24	23,76	6	5,94
Hayır	63	62,38	82	81,19
Toplam	101	100,00	101	100,00

Şekil 4.14. İşletmelerin havalandırma sisteminin durumu

Bölgede hayvan işletmelerinin %62,38'inin (63 işletme) havalandırma sisteminin olmadığı belirlenirken, %37,62'sinde ise kısmen ya da tam havalandırma sistemi olduğu belirlenmiştir (Şekil [id: 3746]). İşletmelerin sahip olduğu ahırların da %81,19'unun izolasyon sisteminin olmadığı belirlenmiştir (Şekil [id: 3747]). Böylece Bahçesaray'da bulunan işletmelerde ekseriyetle havalandırma ve izolasyon sistemlerinin olmadığı ifade edilebilir.

Şekil 4.15. İşletmelerin izolasyon sistemlerinin durumu

İşletme sahiplerinin ahırlarında otomatik yemleme ve su sistemleri (otomatik suluk) sistemlerinin bulunma durumu Çizelge [id: 3829]'de gösterilmiştir

Çizelge 4.32. İşletme sahiplerinin ahırlarında otomatik yemleme ve su sistemleri

	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Otomatik yemleme		Otomatik suluklar	
Evet	-	-	4	3,96
Kısmen	4	3,96	4	3,96
Hayır	97	96,04	93	92,08
Toplam	101	100,00	101	100,00

Hayvan işletmelerinin %96,04'ünün (97 işletme) otomatik yemleme sisteminin olmadığı belirlenirken, %3,96'sının (4 işletme) ise kısmi otomatik yemleme sisteminin olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin sahip olduğu ahırların da %92,08'inin (93 işletme) su sisteminin olmadığı belirlenmiştir. Böylece Bahçesaray'da bulunan işletmelerde ekseriyetle modern sistemlerinden otomatik yemleme ve suluk sistemlerinin olmadığı vurgulanabilir.

İşletme sahiplerinin ahırlarında gübre yönetiminin (otomatik gübre temizleme sistemi) ve yapısal özelliklerinin (duvar, çatı, zemin) durumları Çizelge [id: 3830].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.33. İşletme sahiplerinin ahırlarında gübre yönetiminin ve yapısal özelliklerinin durumları

	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Gübre yönetimi		Yapısal özellikleri	
Evet	-	-	4	3,96
Kısmen	2	1,98	7	6,93
Hayır	99	98,02	90	89,11
Toplam	2	1,98	101	100,00

Bahçesaray ilçesindeki hayvan işletmelerinin tamamının (%100) gübre yönetiminin olmadığı belirlenmiştir. Yalnızca işletmelerin küçük bir kısmında (%1,98) kısmi düzeyli bir gübre yönetimin olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde işletmelere ait ahırların yapısal özelliklerinin de oldukça yetersiz (%86,04) olduğu belirlenmiştir. Bunun dışında işletmelerin %3,96'sının (4 işletme) yapısal özelliklerinin yeterli olduğu ve %6,93'ünün ise kısmen yeterli olduğu belirlenmiştir. Buna göre işletmelere ait ahırların yapısal özelliklerinin ve gübre yönetiminin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

İşletme sahiplerinin ahırlarının hijyen koşulları ve aydınlatma sistemlerinin durumları Çizelge [id: 3831].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.34. İşletme sahiplerinin ahırlarının hijyen koşulları ve aydınlatma sistemlerinin durumları

	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
	Hijyen koşulları		Aydınlatma sistemi	
Evet	14	13,86	32	31,68
Kısmen	35	34,65	19	18,81
Hayır	52	51,49	50	49,50
Toplam	101	100,00	101	100,00

İşletmelerinin %51,49'inin (52 işletme) hijyen koşullarının iyi olmadığı belirlenirken, %48,51'inin (39 işletme) ise iyi ya da kısmi iyi olduğu tespit edilmiştir. İşletmelere ait ahırların %49,50'sinin aydınlatma sistemlerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bunun haricindeki işletmelerin %31,68'inin aydınlatma sisteminin “yeterli” ve %18,81'inin

ise “kısmen” yeterli olduğu tespit edilmiştir. Böylece inceleme sahasında bulunan işletmelerin hijyen koşulları ve aydınlatma sistemlerinin önemli düzeyde eksiklikleri olduğu anlaşılmaktadır.

İşletme sahiplerine ait ahırların enerji ihtiyacını karşılama durumu Çizelge [id: 3832].’de sunulmuştur.

Çizelge 4.35. İşletme sahiplerine ait ahırların enerji ihtiyacını karşılama durumu

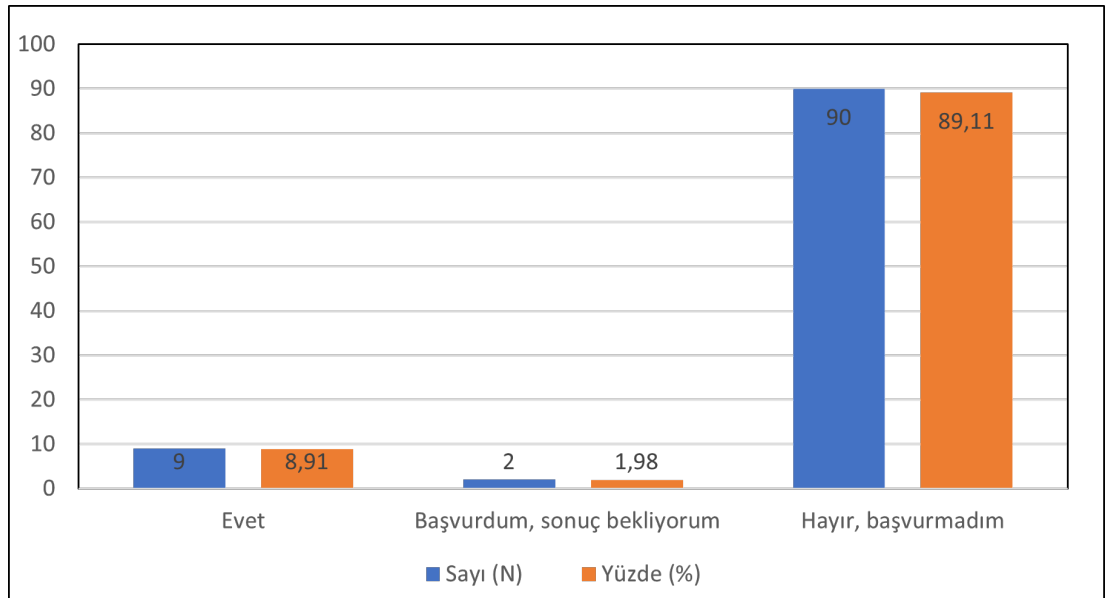
İşletme sahiplerinin beslemiş oldukları hayvanlar	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Elektrik	78	77,23	77,23
Güneş enerjisi	4	3,96	81,19
Diğer	19	18,81	100,00
Toplam	101	100,00	

Bahçeşaray ilçesindeki hayvan işletmelerinin %77,23’ünün (78 işletme) elektrikten enerji gereksinimlerini karşılarken, işletmelerin %3,96’sı (4 işletme) ise güneşten enerji ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Bunun dışında bazı işletmeler (%18,81) ahırlarını geceleri el feneri, ışıldak, gaz lambası ve mum ile aydınlatmaktadır. Az da olsa bazı işletmelerin güneş enerjisi ile aydınlatma gereksinimlerini karşıladıkları görülmektedir. Bu işletmeler genelde elektriğin olmadığı bölgelerde güneş enerjisinden yararlanmaktadır. Ekseriyetle işletmeler, ahırlarını elektrik enerjisi ile aydınlatmaktadır.

İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu ve modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunları Çizelge [id: 3833].’da gösterilmiştir.

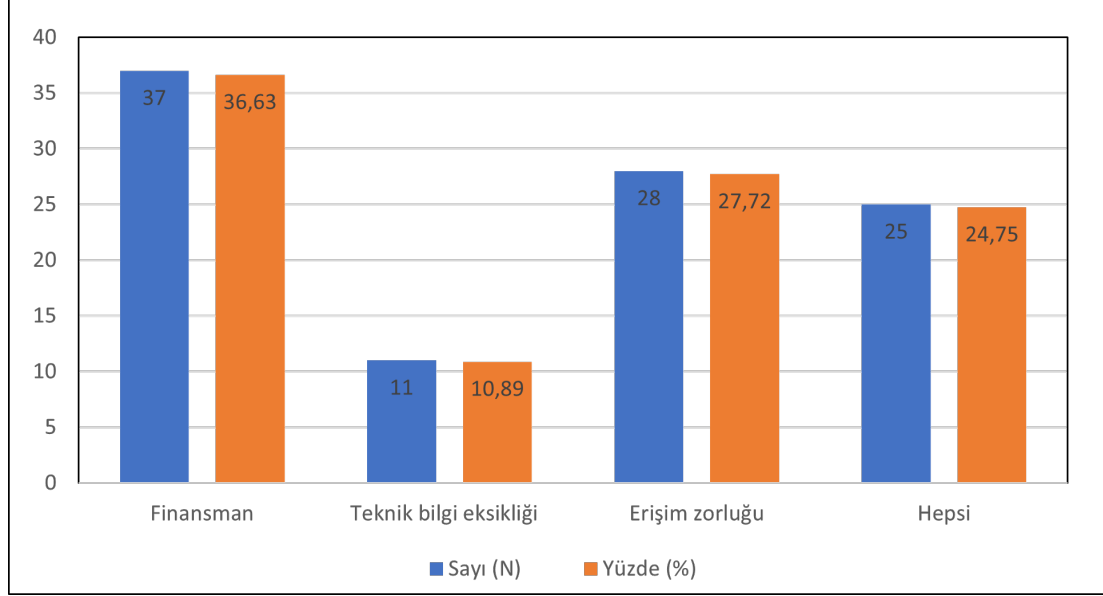
Çizelge 4.36. İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu ve çiftçilerin ahırlarını modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar

İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	9	8,91	8,91
Başvurdum, sonuç bekliyorum	2	1,98	10,89
Hayır, başvurmadım	90	89,11	100,00
İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Finansman	37	36,63	36,63
Teknik bilgi eksikliği	11	10,89	47,52
Erişim zorluğu (malzeme, iş gücü vs.)	28	27,72	75,25
Hepsi	25	24,75	100,00

Şekil 4.16. İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanma durumu

Bölgede işletme sahiplerinin %89,11'inin (90 işletme) işletmelerin modern hale gelmesi için kredi teşviklerinden yararlanmadıklarını belirlenmiştir. Bunun dışında işletmelerin %8,91'inin (9 işletme) işletmelerinin daha modern duruma gelmesi için kredi başvurusu yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca işletmelerinin %1,98'inin ise (2 işletme) kredi başvuru sonucunu bekledikleri belirlenmiştir (Şekil [id: 3748]).

Şekil 4.17. Çiftçilerin ahırlarını modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar

İşletme sahiplerinin işletmelerin modern hale getirirken karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlar olarak çiftçilerin %36,63'ü (37 işletme) finansmanı; %27,72'si (28 işletme) erişim zorluğunu (malzeme, iş gücü vs.); %10,89'u (11 işletme) teknik bilgi eksikliğini; %24,75'i (25 işletme) ise hepsini açıklamışlardır (Şekil [id: 3749]).

Çizelge [id: 3834].’de işletme sahiplerinin hayvanların sağlığı açısından ahırınızın yeterli olduğunu düşünme ve ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme ile ahırlarında öncelikli modernizasyon planları açıklanmıştır.

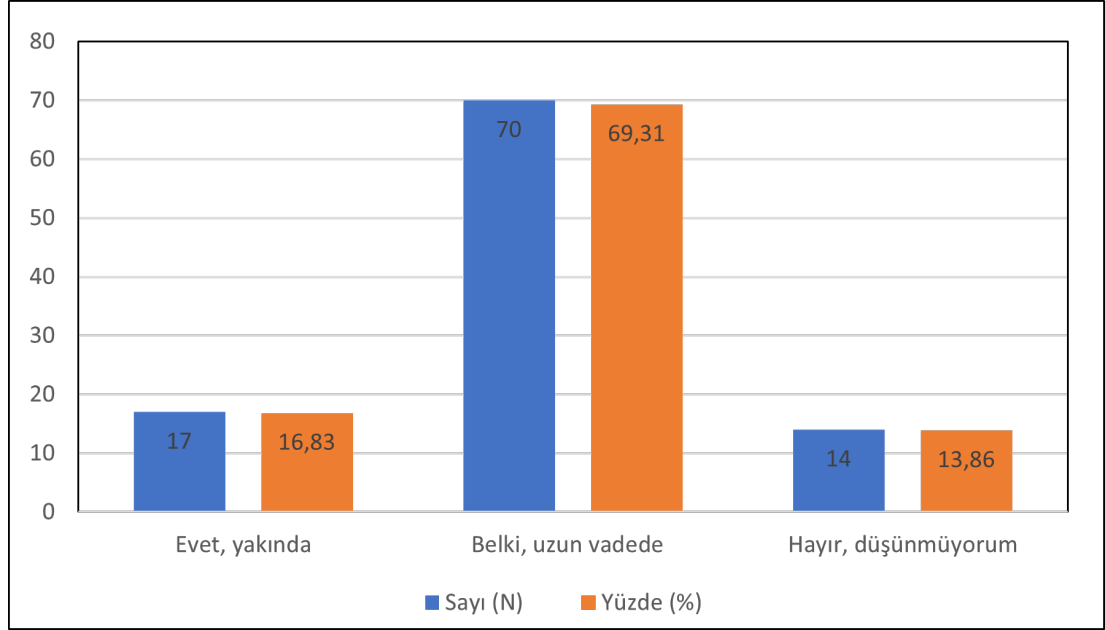
Çizelge 4.37. İşletme sahiplerinin hayvanların sağlığı açısından ahırınızın yeterli olduğunu ve ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme durumları ile ahırlarında öncelikli modernizasyon planları

İşletme sahiplerinin hayvanların sağlığı açısından ahırınızın yeterli olduğunu düşünme durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	17	16,83	16,83
Kısmen	24	23,76	40,59
Hayır	60	59,41	100,00
Ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet, yakında	17	16,83	16,83
Belki, uzun vadede	70	69,31	86,14
Hayır, düşünmüyorum	14	13,86	100,00
Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünürseniz hangi alanı öncelikli olarak iyileştirmek istersiniz?	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Yapısal düzenlemeler	60	59,41	59,41
Teknolojik sistemler	23	22,77	82,18
Hijyen ve sağlık koşulları	3	2,97	85,15
Hepsi	15	14,85	100,00

Çizelge [id: 3834]'de hayvan işletmeleri sahiplerinin %59,41'inin (60 işletme) hayvanların sağlığı bakımından ahırlarının yeterli olduğunu düşünmediklerini açıklamışlardır. Çiftçilerin %40,59'su ise hayvan sağlığı bakımından ahırlarının kısmen yeterli ve yeterli şekilde yanıt vermişlerdir. Böylece, katılımcıların önemli bir kısmı tarafından, sahip olmuş oldukları ahırların hayvan sağlığı bakımından yetersiz olduğu vurgulanmıştır.

Katılımcılardan yalnızca %16,83'ünün (17 işletme) ahırlarını modern hale getirmeyi “yakın dönemde” düşündüklerini ifade etmişlerdir. Uzun vadede ahırlarının modernizasyonunu tamamlamayı düşünenlerin oranının ise %69,31 (70 işletme) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %13,86'si ise ahırlarının modernizasyonuna yönelik herhangi bir planlarının olmadığı belirlenmiştir (Şekil [id: 3750]).

İşletmeler, ahırlarını modern hale getirme durumunda ilk olarak ahırlarında “yapısal düzenlemeleri” (%59,41-60 işletme) yapacaklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında işletmeler eğer ahırlarını modern hale getirmeleri halinde ahırlarında %22,77’si (23 işletme) teknolojik sistemleri, %2,97’si (3 işletme) hijyen ve sağlık koşullarını iyileştireceklerini açıklamışlardır. İşletmelerin %14,85’i ise hepsinde (yapısal düzenlemeler, teknolojik sistemler ve hijyen ve sağlık koşulları) iyileştirmeler yapacaklarını açıklamışlardır.

Şekil 4.18. Ahırlarını modern hale getirmeyi düşünme durumları

Çizelge [id: 3836].’de işletme sahiplerinin barınaklarda yararlandıkları teknolojik imkanlar, mevcut alanın hayvan refahı açısından elverişliliği, devletin sunduğu ahır yenileme teşviklerine dair farkındalık düzeyleri ve inşa sürecinde yerel imkanlardan faydalanma durumları açıklanmıştır.

Çizelge 4.38. İşletme sahiplerinin barınaklarda yararlandıkları teknolojik imkanlar, mevcut alanın hayvan refahı açısından elverişliliği, devletin sunduğu ahır yenileme teşviklerine dair farkındalık düzeyleri ve inşa sürecinde yerel imkanlardan faydalanma durumları

İşletme sahiplerinin ahırlarının teknoloji kullanım düzeyi durumu	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Orta	13	12,87	12,87
Düşük	88	87,13	100,00
Ahırların büyüklüğünün hayvanlar için yeterli olması	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet	19	18,81	18,81
Kısmen	21	20,79	39,60
Hayır	61	60,40	100,00
Devlet destekli ahır modernizasyon programları hakkında bilgilerinin olması	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet, biliyorum	3	2,97	2,97
Kısmen bilgi sahibiyim	12	11,88	14,85
Hayır, bilgim yok	86	85,15	100,00
Ahırlarının yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanma durumları	Sayı (N)	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde (%)
Evet, yararlandım	3	2,97	2,97
Kısmen yararlandım	2	1,98	4,95
Hayır, yararlanmadım	96	95,05	100,00

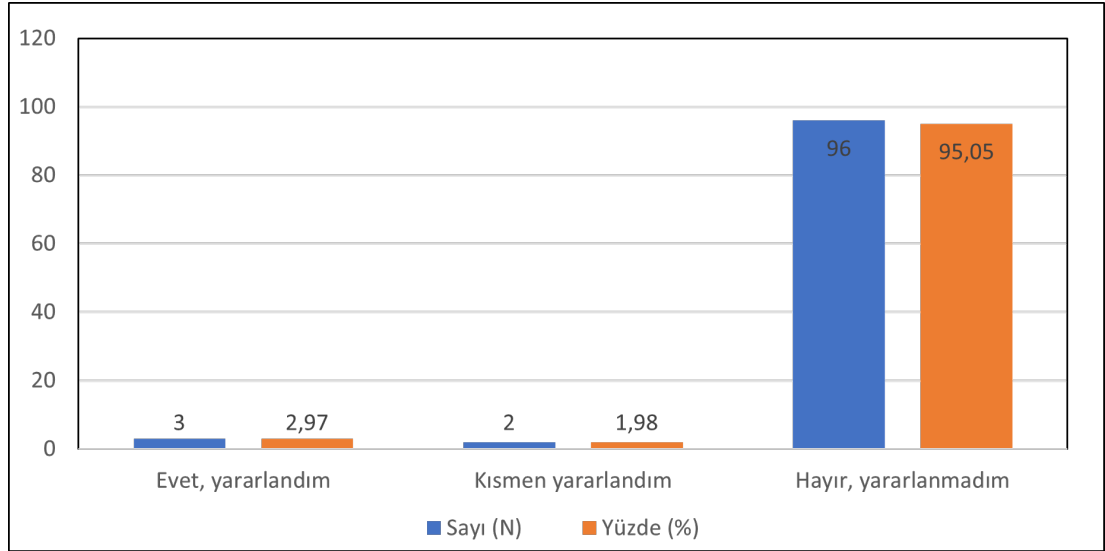
Çizelge [id: 3836]'de hayvan işletmeleri sahiplerinin %87,13'ünün (88 işletme) ahırlarının teknoloji kullanım düzeyi durumunun “düşük” olduğu belirlenmiştir. Ayrıca işletme sahiplerinin %12,87'sinin (13 adet) “orta” düzeyde olduğu saptanmıştır.

Bahçesaray ilçesinde bulunan işletmelerin yalnızca %18,81'inin ahır büyüklüğünün hayvanlar için “yeterli” olduğu belirlenirken, işletmelerin %20,79'unun “kısmen yeterli” olduğu belirlenmiştir. Çiftçilerin %60,40'ının (61 işletme) ahırlarının büyüklüğünün hayvanları için yetersiz olduğu bulunmuştur. Buna göre bölge çiftçilerinin ahırlarının

hayvanlar için yeterli büyüklükte olmadığı saptanmıştır.

İşletmelerin yalnızca %2,97'sinin (3 işletme) devlet destekli ahır modernizasyon programları hakkında bilgilerinin olduğu belirlenirken, kısmen bilgi sahibi olanların oranının ise %11,88 (12 işletme) olduğu belirlenmiştir. Çiftçilerinin %85,15'inin (86 işletme) ise bu programlar hakkında herhangi bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Buna göre işletme sahiplerinin genellikle devlet destekli ahır modernizasyon programları hakkında bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır.

İşletme sahiplerinin ahırlarının yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlananların oranın %2,97 (3 kişi) olduğu belirlenirken, kısmen yararlananların oranın ise %1,98 (2 kişi) olduğu belirlenmiştir. Ekseriyetle işletme sahipleri ahırlarının yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanmadıkları (%95,05-96 kişi) saptanmıştır.

Şekil 4.19. Çiftçilerin ahırlarının yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanma durumları

4.4. Çapraz Tablolar (Crosstabs)

Bu bölümde bazı demografik değişkenlere göre katılımcıların (çiftçilerin) modern hayvancılığa bakış açıları incelenmiştir.

Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtının cinsiyete göre dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3837].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.39. Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcılarının yanıtının cinsiyete göre dağılımı ve Ki-Kare analizi (Chi-Square)

			Cinsiyet		Toplam
			Kadın	Erkek	
Modern hayvancılık nedir?	Evet	Sayı	0	32	32
		Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%33,3	%31,7
	Hayır	Sayı	5	64	69
		Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%66,7	%68,3
Toplam		Sayı	5	96	101
		Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0
			Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square			2,440	1	0,118

Cinsiyet değişkenine göre katılımcıların “modern hayvancılık nedir? sorusuna verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p=0,118$, $p>0,05$). Böylece, kadın ve erkek katılımcılar arasında “modern hayvancılık nedir? sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. Çapraz tablolar incelendiğinde erkeklerin %33,3’ü ve kadınların %0,0’ı modern hayvancılık nedir? sorusuna yanıt vermişlerdir. Bunun dışında erkeklerin %66,7’si ve kadınların %100,0’ü bu soruya yanıt verememişlerdir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtının dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3838].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.40. Katılımcıların yaş gruplarına göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi

Modern hayvancılık nedir?		Yaş					Toplam
		26-35 arası yaş	36-45 arası yaş	46-55 arası yaş	56 -60 arası yaş	61 yaş ve üzeri	
Evet	Sayı	9	11	9	2	1	32
	Satır Yüzdesi(%)	%37,5	%33,3	%37,5	%18,2	%11,1	%31,7
Hayır	Sayı	15	22	15	9	8	69
	Satır Yüzdesi(%)	%62,5	%66,7	%62,5	%81,8	%88,9	%68,3
Toplam	Sayı	24	33	24	11	9	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
				Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square				3,478	4	,481	

Katılımcıların yaşına göre modern hayvancılık nedir? sorusuna vermiş oldukları yanıtlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p=0,481$, $p>0,05$). Buna göre katılımcıların yaş grupları arasında “modern hayvancılık nedir? sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Buna rağmen, katılımcıların 26-35 yaş arası katılımcıların %37,5’u, 36-45 yaş arası katılımcıların %33,3’ü, 46-55 yaş arası katılımcıların %37,5’i 56-60 yaş arası olanların %18,2’si ve 61 yaş ve üzeri katılımcıların %11,1’i modern hayvancılık nedir? sorusuna yanıt verebilmişlerdir. 26-35 yaş arası, 36-45 yaş arası, 46-55 yaş arası, 56 -60 yaş arası ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerden “Modern hayvancılık nedir?” sorusuna yanıt veremeyenlerin oranı sırasıyla %62,5, %66,7, %62,5, %81,8 ve %88,9’dur.

Çiftçilerin medeni durumuna göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3839].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.41. Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcılarının yanıtının çiftçilerin medeni durumuna göre dağılımı ve Ki-Kare analizi (Chi-Square)

Modern hayvancılık nedir?			Medeni durum		Toplam
			Evli	Bekar	
Evet	Sayı	30	2	32	
	Satır Yüzdesi(%)	%33,0	%20,0	%31,7	
Hayır	Sayı	61	8	69	
	Satır Yüzdesi(%)	%67,0	%80,0	%68,3	
Toplam	Sayı	91	10	101	
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	
		Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square		,700 ^a	1	,403	

Medeni durumuna göre “modern hayvancılık nedir?” sorusuna yanıtları arasında istatistiksel bakımdan önemli olmadığı belirlenmiştir ($p=403$; $p>0,05$). Katılımcıların evli ve bekar olma durumlarının modern hayvancılık nedir? sorusuna verdikleri yanıtları arasında farklılık olmadığı belirlenmiştir. Buna rağmen kadınların %33,0 “modern hayvancılık nedir? sorusuna yanıt verebilirken, %67,0’sinin ise bu soruya yanıt verememiştir. Ayrıca erkeklerin %20’si “modern hayvancılık nedir? sorusuna yanıt verebilirken, %80’i ise yanıt verememiştir.

Çiftçilerin öğrenim durumuna göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3840].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.42. Çiftçilerin öğrenim durumuna göre modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi

Modern hayvancılık nedir?		Öğrenim durumu						Toplam
		Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	
Evet	Sayı	2	3	9	6	10	2	32
	Satır Yüzdesi(%)	%11,8	%16,7	%42,9	%27,3	%58,8	%33,3	%31,7
Hayır	Sayı	15	15	12	16	7	4	69
	Satır Yüzdesi(%)	%88,2	%83,3	%57,1	%72,7	%41,2	%66,7	%68,3
Toplam	Sayı	17	18	21	22	17	6	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
						Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square						12,193	5	,032

Katılımcıların öğrenim durumuna göre “modern hayvancılık nedir?” sorusuna verdikleri yanıtları arasında istatistiksel bakımdan önemli düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir ($p=0,032$; $p<0,05$). Okuma yazma bilmeyenlerin %11,8’i, okur-yazar olanların %16,7’si, ilkokul mezunu olanların %42,9’u, ortaokul mezunu olanların %27,3’ü, lise mezunu olanların %58,8’i ve üniversite mezunu olanların %33,3’u ise modern hayvancılık sorusu nedir? sorusunu yanıtlayabildikleri saptanmıştır. Ayrıca okuma yazma bilmeyenlerin %88,2’si, okur-yazar olanların %88,3’ü, ilkokul mezunu olanların %57,1’i, ortaokul mezunu olanların %72,7’si, lise mezunu olanların %41,2’si ve üniversite mezunu olanların %68,3’ü ise modern hayvancılık sorusu nedir? sorusuna yanıt veremedikleri belirlenmiştir.

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin cinsiyetine göre dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3841].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.43. Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun cinsiyete göre dağılımı ve Ki-Kare analizi

Hayvancılıkta mekanizasyon önemine dair bilgi düzeyinizin yeterli olduğunu düşünme durumu			Cinsiyet		Toplam
			Kadın	Erkek	
Evet	Sayı	0		20	20
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0		%20,8	%19,8
Hayır	Sayı	5		76	81
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0		%79,2	%80,2
Toplam	Sayı	5		96	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0		%100,0	%100,0
			Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square			1,299	1	,254

Hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu ile katılımcıların cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p=0,254$; $p<0,05$). Buna rağmen, hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için kadınların %0,0'ı, erkeklerin %20,8'i evet yanıtını vermişlerdir. Ayrıca, kadınların %100,0'ü, erkeklerin %79,2'i bu soruya hayır yanıtını vermişlerdir.

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun katılımcıların yaş değişkenine göre dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3842].’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.44. Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun katılımcıların yaş değişkenine göre dağılımı ve Ki-Kare analizi

Hayvancılıkta mekanizasyon önemine dair bilgi düzeyinizin yeterli olduğunu düşünme durumu		Yaş					Toplam
		26-35 arası yaş	36-45 arası yaş	46-55 arası yaş	56 -60 arası yaş	61 yaş ve üzeri	
Evet	Sayı	7	7	4	1	1	20
	Satır Yüzdesi(%)	%29,2	%21,2	%16,7	%9,1	%11,1	%19,8
Hayır	Sayı	17	26	20	10	8	81
	Satır Yüzdesi(%)	%70,8	%78,8	%83,3	%90,9	%88,9	%80,2
Toplam	Sayı	24	33	24	11	9	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
					Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square					2,738	4	,603

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu ile katılımcıların yaş değişkeni arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan önemli olmadığı tespit edilmiştir ($p=0,603$; $p<0,05$). Buna rağmen, hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için 26-35 yaş arası çiftçilerin %29,2'si, 36-45 yaş arası çiftçilerin %21,2'si, 46-55 yaş arası çiftçilerin %16,7'si, 56-60 yaş arası çiftçilerin %9,1'i ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin %11,1'i evet şeklinde yanıt vermişlerdir. Hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için 26-35 yaş arası çiftçilerin %70,8'i, 36-45 yaş arası çiftçilerin %78,8'i, 46-55 yaş arası çiftçilerin %83,3'ü, 56-60 yaş arası çiftçilerin %90,9'u ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin %88,9'u hayır yanıtını vermişlerdir.

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin medeni durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3843].’te açıklanmıştır.

Çizelge 4.45. Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin medeni durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi

Hayvancılıkta mekanizasyon önemine dair bilgidüzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu		Medeni durum		Toplam
		Evli	Bekar	
Sayı	18	2	20	
Satır Yüzdesi(%)	%19,8	%20,0	%19,8	
Sayı	73	8	81	
Satır Yüzdesi(%)	%80,2	%80,0	%80,2	
Sayı	91	10	101	
Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	
	Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square	,000	1	,987	

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu ile çiftçilerin medeni durum değişkeni arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p=0,987$; $p>0,05$). Bununla birlikte, hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için evli olan çiftçilerin %19,8'inin ve bekar olanların %20,0'si evet yanıtını vermişlerdir. Ayrıca, hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için evli olan çiftçilerin %80,2'si ve bekar olanların %80,0'i hayır yanıtını vermişlerdir.

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3844].’da açıklanmıştır.

Çizelge 4.46. Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun çiftçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımı ve Ki-Kare analizi

Hayvancılıkta mekanizasyon önemine dair bilgidüzeyinizin yeterli olduğunuda düşünme durumu		Eğitim durumu						Toplam	
		Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-yazar	İlkokul	Ortao.	Lise	Üni.		
Evet	Sayı	1	3	6	3	6	1	20	
	Satır Yüzdesi(%)	%5,9	%16,7	%28,6	%13,6	%35,3	%16,7	%19,8	
Hayır	Sayı	16	15	15	19	11	5	81	
	Satır Yüzdesi(%)	%94,1	%83,3	%71,4	%86,4	%64,7	%83,3	%80,2	
Toplam	Sayı	17	18	21	22	17	6	101	
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	
						Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square						6,335	5	,275	

Çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu ile çiftçilerin öğrenim durumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır ($p=0,275$; $p>0,05$). Bununla birlikte çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için okuma yazma bilmeyen çiftçilerin %5,9’u, okuryazar olanların %16,7’si, ilk okul mezunu olanların %28,6’sı, ortaokul mezunu olanların %13,6’sı, lise mezunu olanların %35,32’ü ve üniversite mezunu olanların %16,7’si evet şeklinde yanıt vermişlerdir. Ayrıca, çiftçilerin hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumu için okuma yazma bilmeyenlerin %94,1’i, okuryazar olanların %83,3’ü, ilköğretim mezunu olanların %71,4’ü, ortaokul mezunu olanların %86,4’ü, lise mezunu olanların %64,7’si ve üniversite mezunu olan %83,3’ü hayır yanıtı vermişlerdir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu Çizelge [id: 3845].’de verilmiştir.

Çizelge 4.47. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu

Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor?			Cinsiyet		Toplam
			Kadın	Erkek	
Sayı	0	21	21		
Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%21,9	%20,8		
Sayı	1	29	30		
Satır Yüzdesi(%)	%20,0	%30,2	%29,7		
Sayı	0	11	11		
Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%11,5	%10,9		
Sayı	4	35	39		
Satır Yüzdesi(%)	80,0%	36,5%	38,6%		
Sayı	5	96	101		
Satır Yüzdesi(%)	100,0%	100,0%	100,0%		
	Değer	sd	p (2-yönlü)		
Pearson Chi-Square		4,167	3		,244

Çizelge 4.47 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkeni ile ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p=0,244$; $p>0,05$). Buna rağmen ilçede modern hayvancılık yapılmamasının nedenlerinden arz-talep yok diyen kadınların oranı %0,0 ve erkeklerin oranı ise %21,9’dur. Maliyeti çok yüksek diyen kadınların oranı %20,0 ve erkeklerin oranı ise %30,2’dir. İlçede modern hayvancılık yapılmamasının nedeni olarak arazi yapısı diyen kadınların oranı %0,0 ve erkeklerin oranı ise %11,5’dur. Bölgede hayvancılık yapılmamasının nedenleri olarak hepsi diyen kadınların oranı %80,0 ve erkeklerin oranı %36,5’dur.

Katılımcıların yaş değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu Çizelge [id: 3846].’de verilmiştir.

Çizelge 4.48. Katılımcıların yaş değişkenine göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu

Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor?		Yaş					Toplam
		26-35 arası yaş	36-45 arası yaş	46-55 arası yaş	56 -60 arası yaş	61 yaş ve üzeri	
Arz talep yok	Sayı	6	6	6	2	1	21
	Satır Yüzdesi(%)	%25,0	%18,2	%25,0	%18,2	%11,1	%20,8
Maliyeti çok yüksek	Sayı	8	7	9	3	3	30
	Satır Yüzdesi(%)	%33,3	%21,2	%37,5	%27,3	%33,3	%29,7
Arazi yapısı	Sayı	3	4	2	1	1	11
	Satır Yüzdesi(%)	%12,5	%12,1	%8,3	%9,1	%11,1	%10,9
Hepsi	Sayı	7	16	7	5	4	39
	Satır Yüzdesi(%)	%29,2	%48,5	%29,2	%45,5	%44,4	%38,6
Toplam	Sayı	24	33	24	11	9	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
					Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square					4,854	12	,963

Katılımcıların yaş değişkeni ile ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmemiştir ($p=0,963$; $p>0,05$). Buna rağmen katılımcıların yaş değişkeni göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar değişkenlik göstermiştir. Bölgede modern hayvancılık yapılmamasının nedenleri olarak arz-talep yok diyen 26-35 yaş arası çiftçilerin oranı %25,0, 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %18,2, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %25,0, 56 -60 yaş arası çiftçilerin oranı %18,2, 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı %11,1'dir. Ayrıca 26-35 yaş arası çiftçilerin %33,3'ü, 36-45 yaş arası çiftçilerin %21,2, 46-55 yaş arası çiftçilerin %37,5'u, 56-60 yaş arası çiftçilerin %27,3'ü, 61 yaş ve üzeri çiftçilerin %33,3'ü ise modern hayvancılık yapılmamasının nedeni olarak maliyetlerin yüksekliğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde bölgede modern hayvancılık yapılmamasının nedeni olarak arazi yapısını açıklayan 26-35 yaş arası, 36-45 yaş arası, 46-55 yaş arası, 56 -60 yaş arası, 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranları sırasıyla; %33,3, %21,2, %37,5, %27,3 ve %33,3'tür. Son olarak modern hayvancılık yapılmamasının nedenini hepsi diyen 26-35 yaş arası çiftçilerin oranı %29,2, 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %48,5, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %29,2, 56 -60 yaş arası çiftçilerin oranı %45,5 ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı %44,4'tür.

Katılımcıların medeni haline göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu Çizelge [id: 3847].'da

aktarılmıştır.

Çizelge 4.49. Katılımcıların medeni haline göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu

Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor?		Medeni durum		Toplam
		Evli	Bekar	
Arz talep yok	Sayı	19	2	21
	Satır Yüzdesi(%)	%20,9	%20,0	%20,8
Maliyeti çok yüksek	Sayı	28	2	30
	Satır Yüzdesi(%)	%30,8	%20,0	%29,7
Arazi yapısı	Sayı	11	0	11
	Satır Yüzdesi(%)	%12,1	%0,0	%10,9
Hepsi	Sayı	33	6	39
	Satır Yüzdesi(%)	%36,3	%60,0	%38,6
Toplam	Sayı	91	10	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0
		Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square		2,879	3	,411

Çizelge 4.49.'da yer alan bilgiler dikkate alındığında, çiftçilerin medeni halleri ile bölgede modern hayvancılık yapılmamasının nedenleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmamıştır ($p=0,411$; $p>0,05$). Buna rağmen, modern hayvancılık yapılmamasının nedenlerinden arz talep yok diyen evli çiftlerin oranı %20,9, bekarların oranı %20,0'dir. Ayrıca evli çiftçilerin %30,8'i ve bekar çiftçilerin %20,0'si ise bölgede modern hayvancılık yapılmamasının nedeni olarak maliyetlerin yüksekliğini göstermişlerdir. Benzer şekilde evli çiftçilerin %12,1'i ve bekar çiftçilerin %0,0'ı ise bölgede modern hayvancılığın yapılmamasının nedeni olarak arazi yapısını belirtmişlerdir. Son olarak ilçede modern hayvancılığın gelişmesinde engeller için hepsi diyen evli ve bekar çiftçilerin oranları sırasıyla, %36,3 ve %60,0'tır.

Katılımcıların öğrenim durumuna göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu Çizelge

[id: 3848].’de aktarılmıştır.

Çizelge 4.50. Katılımcıların öğrenim durumuna göre ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu

Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor?		Öğrenim durumu						Toplam
		Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-yazar	İlkokul	Ortao.	Lise	Üni.	
Arz talep yok	Sayı	3	4	3	5	6	0	21
	Satır Yüzdesi(%)	%17,6	%22,2	%14,3	%22,7	%35,3	%50,0	%20,8
Maliyeti çok yüksek	Sayı	5	6	7	6	5	1	30
	Satır Yüzdesi(%)	%29,4	%33,3	%33,3	%27,3	%29,4	%16,7	%29,7
Arazi yapısı	Sayı	1	2	4	3	1	0	11
	Satır Yüzdesi(%)	%5,9	%11,1	%19,0	%13,6	%5,9	%0,0	%10,9
Hepsi	Sayı	8	6	7	8	5	5	39
	Satır Yüzdesi(%)	%47,1	%33,3	%33,3	%36,4	%29,4	%83,3	%38,6
Toplam	Sayı	17	18	21	22	17	6	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
						Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square						11,071	15	,748

Çizelge 4.50.’de yer alan bilgiler doğrultusunda katılımcıların öğrenim durumu ile ilçede modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmamıştır ($p=0,748$; $p>0,05$). Buna rağmen öğrenim durumuna göre ilçede modern hayvancılık yapılmamasının nedenleri hakkında katılımcıların verdiği yanıtların değişkenlik sergilediği belirlenmiştir. Buna göre ilçede modern hayvancılık yapılmamasının nedenini arz-talep yok diyen okuma yazma bilmeyenlerin oranı %17,6, okuryazar olanların oranı %22,2, ilkokul mezunu olanların oranı %14,3, ortaokul mezunu olanların oranı %22,7, lise mezunu olanların oranı %35,3 ve üniversite mezunu olanların oranı %50,0’dır. Benzer şekilde bu durumun nedeni olarak maliyetin çok yüksek olduğunu beyan eden okuma yazma bilmeyen çiftçilerin oranı %29,4, okuryazar çiftçilerin oranı %33,3, ilkokul mezunu olanların oranı %33,3, ortaokul mezunu çiftçilerin oranı %27,3, lise mezunu çiftçilerin oranı %29,4 ve üniversiteli çiftçilerin oranı da %16,7’dir. Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık yapılmamasının nedeni olarak bölgenin arazi yapısını beyan eden okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar, ilkokullu, ortaokullu ve liseli ve üniversiteli katılımcıların oranı sırasıyla, %5,9, %11,1, %19,0, %13,6, %5,9 ve %0,0’dır. Son olarak, bu durumun nedenini hepsi diyen okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar, ilkokullu, ortaokullu ve liseli ve üniversiteli katılımcıların oranı sırasıyla, %47,1, %33,3, %33,3, %36,4, %29,4 ve %83,3’dür.

Katılımcıların cinsiyetine bağlı olarak “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu Çizelge [id: 3849].’de aktarılmıştır.

Çizelge 4.51. Katılımcıların cinsiyetine bağlı olarak “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların dağılımı ve Ki-Kare analizi sonucu

Ahırınızı modern hale getirmeyidüşünüyor musunuz?		Cinsiyet		Toplam	
		Kadın	Erkek		
Evet, yakında	Sayı	0	17	17	
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%17,7	%16,8	
Belki, uzun vadede	Sayı	5	65	70	
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%67,7	%69,3	
Hayır, düşünmüyorum	Sayı	0	14	14	
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%14,6	%13,9	
Toplam	Sayı	5	96	101	
	Satır Yüzdesi(%)	100,0%	100,0%	100,0%	
		Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square		2,330	2	,312	

Modern hayvancılık nedir? sorusuna katılımcıların yanıtının; hayvancılıkta mekanizasyonun önemine dair bilgi düzeyinin yeterli olduğunu düşünme durumunun; modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor? sorusuna katılımcıların yanıtlarının; ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların cinsiyete, yaş grupları, medeni duruma, öğrenim durumuna göre

Katılımcıların cinsiyeti ile “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların dağılımı arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır ($p=0,312$; $p>0,05$). Bununla birlikte, ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların aktarmış oldukları cevapların dağılımının cinsiyet değişkenine göre değişkenlikler görülmüştür. Bu durum kısaca açıklanmıştır.

Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz? sorusuna evet yakında şekilde yanıt veren kadınların oranı %0,0 ve erkeklerin oranı ise %17,7’dir. Bu soruya, belki uzun vadede diyen kadınların oranı %100 ve erkeklerin oranı ise %67,7’dir. Ayrıca “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna hayır düşünmüyorum şeklinde yanıtlayan kadın ve erkek çiftçilerin oranı sırasıyla, %0,0 ve %14,6’dır.

Çiftçilerin “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna vermiş

oldukları yanıtların katılımcıların yaş değişkenine göre dağılışı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3850]'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.52. Çiftçilerin “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların katılımcıların yaş değişkenine göre dağılışı ve Ki-Kare analizi

Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?		Yaş					Toplam
		26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 -60 yaş arası	61 yaş ve üzeri	
Evet, yakında	Sayı	4	10	1	1	1	17
	Satır Yüzdesi(%)	%16,7	%30,3	%4,2	%9,1	%11,1	%16,8
Belki, uzun vadede	Sayı	15	20	20	9	6	70
	Satır Yüzdesi(%)	%62,5	%60,6	%83,3	%81,8	566,7	%69,3
Hayır, düşünmüyorum	Sayı	5	3	3	1	2	14
	Satır Yüzdesi(%)	%20,8	%9,1	%12,5	%9,1	%22,2	%13,9
Toplam	Sayı	24	33	24	11	9	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
					Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square					9,922	8	0,271

“Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların katılımcıların yaş değişkenine göre dağılışı arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan önemsiz olduğu saptanmıştır ($p=0,271$; $p>0,05$).

Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusu için evet yakında şeklinde yanıtlayan 26-35 yaş arası, 36-45 yaş arası, 46-55 yaş arası, 56 -60 yaş arası ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı sırasıyla, %16,7, %30,3, %4,2, %9,1 ve %11,1’dir. Bu soruya belki uzun vadede planı olduğunu vurgulayan 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %62,5, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %60,6, 56-60 yaş arası çiftçilerin oranı %83,3 ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı %81,8’dir. Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların hayır düşünmüyorum şeklinde yanıtlayan 26-35 yaş arası çiftçilerin oranı %20,8, 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %9,1, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %12,5 ve 56-60 yaş arası çiftçilerin oranı %9,1 ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı %22,2’dir.

Katılımcıların medeni hallerine göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3853]'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.53. Katılımcıların medeni hallerine göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı

Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?		Medeni durum		Toplam
		Evli	Bekar	
Evet, yakında	Sayı	17	0	17
	Satır Yüzdesi(%)	%18,7	%0,0	%16,8
Belki, uzun vadede	Sayı	61	9	70
	Satır Yüzdesi(%)	%67,0	%90,0	%69,3
Hayır, düşünmüyorum	Sayı	13	1	14
	Satır Yüzdesi(%)	%14,3	%10,0	%13,9
Toplam	Sayı	91	10	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0
		Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square		2,673	2	,263

Katılımcıların medeni halleri ile “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan anlamsız olduğu saptanmıştır ($p=0,263$; $p>0,05$). Buna rağmen evli olanların %18,7’si ve bekar olanların %0,0’ı ahırlarını yakın zamanda modern hale getirmeyi planladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca evli olanların %67’si ve erkeklerin %90’ı ise belki uzun vadede ahırlarının modernizasyonuna ilişkin bir amaçlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Ahırlarının modernizasyonuna ilişkin herhangi bir düşüncesi olmayan evli çiftçilerin oranı %14,3 ve bekar çiftçilerin oranı %10’dur.

Katılımcıların öğrenim durumlarına göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı ve Ki-Kare analizi Çizelge [id: 3854]’te gösterilmiştir.

Çizelge 4.54. Katılımcıların öğrenim durumlarına göre “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı ve Ki-Kare analizi

Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?		Öğrenim durumu						Toplam	
		Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-yazar	İlkokul	Ortao.	Lise	Üni.		
Evet, yakında	Sayı	0	2	5	6	3	1	17	
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%11,1	%23,8	%27,3	%17,6	%16,7	%16,8	
Belki, uzun vadede	Sayı	13	14	13	15	12	3	70	
	Satır Yüzdesi(%)	%76,5	%77,8	%61,9	%68,2	%70,6	%50,0	%69,3	
Hayır, düşünmüyorum	Sayı	4	2	3	1	2	2	14	
	Satır Yüzdesi(%)	%23,5	%11,1	%14,3	%4,5	%11,8	%33,3	%13,9	
Toplam	Sayı	17	18	21	22	17	6	101	
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	
						Değer	sd	p (2-yönlü)	
Pearson Chi-Square						10,379	10	,408	

Katılımcıların öğrenim durumları ile “Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna çiftçilerin vermiş oldukları yanıtların dağılışı arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p=0,408$; $p>0,05$). Buna rağmen çiftçilerin ahırlarının modernizasyon planına yönelik düşünceleri çiftçilerin öğrenim durumlarına göre değişkenlik göstermiştir. İlk olarak ahırlarını yakın dönemde modernize etme düşüncesindeki okuma-yazması olmayan, okur-yazar, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olanların oranları sırasıyla %0,0, %11,1, %23,8, %27,3, %17,6 ve %16,7’dir. Ahırlarını uzun vadede modernize etme planındaki okuma yazması olmayanların oranı %76,5, okur yazar olanların oranı %77,8, ilkokul mezunu olanların oranı %61,9, ortaokul mezunu olanların oranı %68,2, lise mezunu olanların oranı %70,6 ve üniversite mezunu olanların oranı %50’dır. Son olarak, okuma yazması olmayanların %23,5’u, okur yazar olanların %11,1’i, ilkokul mezunu olanların %14,3’ü, ortaokul mezunu olanların %4,5’i, lise mezunu olanların %11,8’i ve üniversite mezunu olanların %33,3’ünün ahırlarının modernizasyonuna yönelik bir düşüncesi olmadıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların cinsiyetine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu Çizelge [id: 3855].’te gösterilmiştir.

Çizelge 4.55. Katılımcıların cinsiyetine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu

Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
Sayı	0	3	3
Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%3,1	%3,0
Sayı	0	2	2
Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%2,1	%2,0
Sayı	5	91	96
Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%94,8	%95,0
Sayı	5	96	101
Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0
	Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square	,274	2	,872

Katılımcıların cinsiyeti ile “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p=0,274$; $p>0,05$). Buna rağmen katılımcıların cinsiyetine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımındaki değişimler aktarılmıştır. Buna göre ahırların yapım aşamasında teknik desteklerden kadınların %0,0’ı ve %3,1’i yararlanmışlardır. Benzer şekilde ifade edilirse teknik desteklerden kadınların %0,0’ı ve erkeklerin %2,1 kısmı olarak yararlanmışlardır. Ayrıca ahırların yapım aşamasında teknik desteklerden yararlanan kadınların ve erkeklerin oranı sırasıyla %100,0 ve %94,8’dir.

Çiftçilerin yaşına göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu Çizelge [id: 3856].’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.56. Çiftçilerin yaşına göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu

Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?		Yaş					Toplam
		26-35 yaş arası	36-45 yaş arası	46-55 yaş arası	56 -60 yaş arası	61 yaş ve üzeri	
Evet yararlandım	Sayı	1	2	0	0	0	3
	Satır Yüzdesi(%)	%4,2	%6,1	%0,0	%0,0	%0,0	%3,0
Kısmen yararlandım	Sayı	0	1	1	0	0	2
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%3,0	%4,2	%0,0	%0,0	%2,0
Hayır yararlanmadım	Sayı	23	30	23	11	9	96
	Satır Yüzdesi(%)	%95,8	%90,9	%95,8	%100,0	%100,0	%95,0
Toplam	Sayı	24	33	24	11	9	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
Pearson Chi-Square					Değer	sd	p (2-yönlü)
					4,232	8	,836

Çiftçilerin yaşı ile “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı arasındaki ilişkinin istatistiksel bakımdan önemli olduğu saptanmıştır ($p=0,836$; $p>0,05$). Buna rağmen çiftçilerin yaşına göre ahırın yapım aşamalarında yerel hizmetlerden yararlanma durumunda bazı değişimler gözlemlenmiştir. Buna göre 26-35 yaş arası, 36-45 yaş arası, 46-55 yaş arası, 56 -60 yaş arası ve 61 yaş ve üzeri olanların ahırın yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlananların (evet yanıtını verenler) oranları sırasıyla %4,2, %6,1, %0,0, %0,0 ve %0,0’dır. Bu durum için kısmen yararlandım diyen 26-35 yaş arası çiftçilerin oranı %0,0, 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %3,0, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %4,2, 56-60 yaş arası çiftçilerin oranı %0,0 ve 61 yaş ve üzeri olan çiftçilerin oranı %0,0’dır. Son olarakta, ahır yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanmayan 26-35 yaş arası çiftçilerin oranı %95,8, 36-45 yaş arası çiftçilerin oranı %90,9, 46-55 yaş arası çiftçilerin oranı %95,8, 56-60 yaş arası çiftçilerin oranı %100 ve 61 yaş ve üzeri çiftçilerin oranı ise %100’dur.

Çiftçilerin medeni hallerine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu Çizelge [id: 3857].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.57. Çiftçilerin medeni hallerine göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı

Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?		Medeni durum		Toplam
		Bekar	Evli	
Evet yararlandım	Sayı	3	0	3
	Satır Yüzdesi(%)	%3,3	%0,0	%3,0
Kısmen yararlandım	Sayı	2	0	2
	Satır Yüzdesi(%)	%2,2	%0,0	%2,0
Hayır yararlanmadım	Sayı	86	10	96
	Satır Yüzdesi(%)	%94,5	%100,0	%95,0
Toplam	Sayı	91	10	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0
		Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square		,578	2	,749

Çiftçilerin medeni halleri ile “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı arasında istatistiksel bakımdan önemli düzeyde farklılık saptanmamıştır ($p=0,749$; $p>0,05$). Buna rağmen medeni duruma göre ahır yapım aşamasında çiftçilerin davranışları incelenmiştir. Buna göre bekar olan çiftçilerin %3,3’ü ve evli olan çiftçilerin %0,0’ı ahırların yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlandıkları belirlenmiştir. Ayrıca bekar olanların %2,2’si ve evli olanların %0,0’ı ise bu hizmetlerden kısmi olarak yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında bekar olanların %94,5’u ve evli olanların %100,0’ü ahır yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların öğrenim durumlarına göre göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu Çizelge [id: 3858].’de açıklanmıştır.

Çizelge 4.58. Katılımcıların öğrenim durumlarına göre göre “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların dağılımı ve Ki-Kare testi sonucu

Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?		Öğrenim durumu						Toplam
		Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	
Evet yararlandım	Sayı	0	0	2	1	0	0	3
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%0,0	%9,5	%4,5	%0,0	%0,0	%3,0
Kısmen yararlandım	Sayı	0	2	0	0	0	0	2
	Satır Yüzdesi(%)	%0,0	%11,1	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0	%2,0
Hayır yararlanmadım	Sayı	17	16	19	21	17	6	96
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%88,9	%90,5	%95,5	%100,0	%100,0	%95,0
Toplam	Sayı	17	18	21	22	17	6	101
	Satır Yüzdesi(%)	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0	%100,0
						Değer	sd	p (2-yönlü)
Pearson Chi-Square						14,387	10	,156

Katılımcıların öğrenim durumları ile “Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların arasında istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu çiftçilerin ahır yapım sürecinde yerel hizmetlerden yararlandığını ifade edenlerin oranları sırasıyla %0,0, %0,0, %9,5, %4,5, %0,0 ve %0,0 olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu çiftçilerin ahır yapım aşamasında yerel hizmetlerden kısmen yararlandığını ifade edenlerin oranları sırasıyla %0,0, %11,1, %0,0, %0,0, %0,0 ve %0,0’dır. Ayrıca okuma-yazma bilmeyen çiftçilerin %100,0’ü, okur-yazar çiftçilerin %88,9’u, ilkokul mezunu çiftçilerin %90,5’i, ortaokul mezunu çiftçilerin %95,5’i, lise mezunu çiftçilerin %100,0’ü ve üniversite mezunu çiftçilerin %100,0’ü ahır yapım aşamasında yerel hizmetlerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir.

5. TARTIŞMA

Tez bulguları, Kaba ve Çanakcı'nın (2020) Çankırı ili örneğiyle yürüttüğü çalışmayla benzerlik göstermektedir. Her iki çalışmada da, kırsal bölgelerde faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinde modern uygulamaların yaygınlaşmasında önemli engellerin bulunduğu ortaya konmuştur. Kaba ve Çanakcı, modern işletmelerin mekanizasyon, altyapı ve üretim verimliliği açısından daha ileri seviyede olduğunu, ancak geleneksel işletmelerin düşük sermaye ve bilgi düzeyinden kaynaklı olarak geri kaldığını belirtmektedir. Bahçesaray'da da benzer şekilde üreticilerin modern teknikleri yeterince benimseyemediği ve büyük ölçüde geleneksel bilgiye dayalı uygulamalarla hayvancılığı sürdürdükleri görülmüştür.

Yener ve Özaydın'ın (2021) Türkiye genelindeki hayvancılık sektörüne yönelik değerlendirmeleri ise, bu durumun yerel değil, ülke genelinde yaygın bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Yazarlar, yem maliyetleri, altyapı yetersizliği ve bilgiye erişim gibi yapısal sorunların hayvancılık sektörünün gelişimini engellediğini ve kırsal üreticilerin modernleşme sürecinde desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bahçesaray örneğinde de bu sorunların varlığı teyit edilmekte; üreticilerin hem ekonomik hem de eğitsel desteklere ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, Akbay ve Boz'un (2005) hayvancılık sektörüne yönelik erken dönem analizleri de dikkat çekicidir. Yazarlar, üretim ve tüketim dinamiklerinin yanı sıra sektörel politikalarındaki eksikliklerin modernleşmeyi sınırladığını ve küçük üreticilerin piyasaya entegrasyonunun zayıf kaldığını vurgulamaktadır. Aradan geçen yıllara rağmen, özellikle kırsal bölgelerde bu yapısal sorunların büyük oranda devam ettiği gözlenmektedir.

Öte yandan, hayvancılığın geleceği açısından Hurma ve Çakmakçı'nın (2024) çalışmasında vurgulanan dijital teknolojilerin önemi dikkate değerdir. Bibliyometrik analizlerine göre, akıllı sensörler, veri tabanlı sağlık takibi, otomatik yemleme sistemleri ve blok zincir gibi teknolojiler, hayvancılıkta üretim süreçlerini daha verimli ve izlenebilir hale getirecek potansiyele sahiptir. Ancak Bahçesaray örneğinde olduğu gibi, kırsal bölgelerde dijital teknolojiye erişimin sınırlı olması, bu potansiyelin hayata geçirilmesini engellemektedir.

Genel olarak bu tez çalışması, hem literatürdeki bulgularla hem de Türkiye'nin kırsal hayvancılık yapısıyla tutarlı sonuçlar ortaya koymuştur. Hayvancılıkta modernleşmenin sağlanabilmesi için yalnızca teknoloji değil; aynı zamanda eğitim, ekonomik destek, teknik danışmanlık hizmetleri ve kırsalda dijital altyapının güçlendirilmesigibi bütüncül politikalar gerekmektedir. Aksi takdirde, bilgi eksikliği ve uygulama engelleri, kırsal üreticilerin modern hayvancılığa geçişini yavaşlatmaya devam edecektir.

Bu araştırmada, Van ili Bahçesaray ilçesinde faaliyet gösteren çiftçilerin modern hayvancılık uygulamalarına yönelik tutumları, bilgi düzeyleri ve uygulama pratikleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Bahçesaray'daki hayvancılık faaliyetlerinin büyük ölçüde geleneksel yöntemlere dayandığını ve modern uygulamaların sınırlı düzeyde benimsendiğini ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları, özellikle küçükbaş hayvancılık yapan çiftçilerin yemleme, aşı, sağlık kontrolü ve üreme yönetimi gibi temel hayvancılık uygulamalarında bilgi eksikliği yaşadıklarını; buna bağlı olarak verimliliklerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların önemli bir kısmı, modern uygulamaları tanımakta zorluk çektiğini belirtmiş, teknolojik araçlara ve uzman desteğine erişimde çeşitli engellerle karşılaştıklarını ifade etmiştir. Özellikle dağlık coğrafya, ulaşım sorunları, eğitim seviyesinin düşüklüğü ve ekonomik yetersizlikler bu süreci olumsuz etkilemektedir. Bu durum, Haque vd., (2023) tarafından Bangladeş'te yapılan çalışmayla benzerlik göstermektedir; söz konusu çalışmada da yayım hizmetlerine erişimin ve bilgi kaynaklarının sınırlı olduğu bölgelerde modern uygulamaların benimsenme düzeyinin düşük olduğu rapor edilmiştir.

Bahçesaray'da çiftçilerin büyük bir bölümü hayvancılığı geçimlik düzeyde yürütmekte, ticari üretim potansiyelini değerlendirememektedir. Bu bulgu, Yunanistan'da küçük ruminant yetiştiricilerine yönelik yapılan çalışmalarda vurgulanan üretim verimliliği sorunları ve eğitim ihtiyacı ile paralellik göstermektedir (Tzouramani vd., 2016). Ayrıca, tarımsal desteklere erişimin sınırlı ve düzensiz olması da çiftçilerin motivasyonunu olumsuz etkilemekte, teknoloji yatırımlarından uzak kalmalarına neden olmaktadır.

Araştırmanın önemli bir bulgusu da genç çiftçilerin teknolojiye daha açık oldukları, ancak finansal ve kurumsal destek eksikliği nedeniyle modern uygulamaları fiilen gerçekleşt-

tirmekte zorlandıklarıdır. Bu durum, İsviçre ve Japonya gibi ülkelerde yapılan çalışmalarda da gözlemlenmiş; yatırım maliyetleri, dijital okuryazarlık ve devlet desteklerinin adaptasyon sürecinde belirleyici olduğu ifade edilmiştir (Hostettler vd., 2020; Kobayashi vd., 2023).

Çalışmada ayrıca tarım kooperatiflerinin ve örgütlü yapının etkinliğinin düşük olması, bilgi paylaşımını ve ortak yatırım imkanlarını sınırlamakta, bu da modern hayvancılık sistemlerinin yaygınlaşmasını engellemektedir. Hindistan örneğinde kooperatif üyeliğinin teknoloji benimsemede olumlu etkisi ortaya konmuşken (Sharma ve Patel, 2017), Bahçesaray'da bu tür örgütlü yapılar yeterince gelişmemiştir.

Sonuç olarak, Bahçesaray özelinde hayvancılıkta modernleşmenin önündeki başlıca engeller; bilgi ve eğitim eksikliği, ekonomik yetersizlik, kurumsal desteklerin sınırlılığı ve coğrafi dezavantajlardır. Bu bulgular, hem Türkiye içi kırsal bölgelerdeki mevcut durumu yansıtmada hem de uluslararası literatürle kıyaslamada önemli çıkarımlar sunmaktadır. Yerel ihtiyaçlara uygun tarım politikaları, yayım hizmetlerinin güçlendirilmesi ve kooperatif yapılarının teşvik edilmesi, Bahçesaray'daki hayvancılığın sürdürülebilir gelişimi açısından kritik öneme sahiptir.

6. SONUÇLAR

Bu tez çalışmasında, Van ili Bahçesaray ilçesinde hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin modern hayvancılık uygulamalarına yönelik bilgi düzeyleri, tutumları ve uygulama alışkanlıkları ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Yüz yüze anket yöntemiyle toplanan veriler ışığında, ilçede hayvancılığın büyük ölçüde geleneksel yöntemlerle sürdürüldüğü, modern tekniklerin ise sınırlı düzeyde kullanıldığı belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre çiftçilerin önemli bir kısmı yemleme, barınak tasarımı ve hayvan sağlığı yönetimi gibi temel konularda geleneksel uygulamalara bağlı kalmaktadır. Modern barınak sistemlerinin yetersizliği, bilinçli yem formülasyonlarının yaygın olmaması ve hayvan sağlığı hizmetlerine erişimde yaşanan zorluklar, hayvancılık verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, ilçenin coğrafi yapısı ve kış aylarındaki ulaşım güçlükleri de hayvan besleme, bakım ve pazarlama süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Katılımcıların büyük bir bölümü modern hayvancılık teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, bu alandaki yenilikleri takip etmekte zorlandığını ve mevcut destekleme programlarından sınırlı ölçüde faydalanabildiğini ifade etmiştir. Özellikle kredi olanaklarının yetersizliği, yüksek girdi maliyetleri ve pazarlama sorunları, modernizasyon çabalarının önündeki başlıca engeller olarak öne çıkmıştır. Buna karşılık, üreticiler modern hayvancılık tekniklerinin avantajlarının farkında olduklarını ve yeterli destek sağlanması durumunda bu alanda yatırım yapma isteklerini de dile getirmiştir.

Bu bulgular, Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılığın geliştirilmesi için öncelikle çiftçilerin bilgi ve farkındalık düzeyinin artırılmasına yönelik yayım ve eğitim faaliyetlerinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, bölgenin coğrafi ve iklimsel özellikleri dikkate alınarak özel olarak tasarlanmış destekleme programlarının uygulanması, düşük faizli kredilerin ve hibe projelerinin yaygınlaştırılması önem arz etmektedir. Hayvan sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması, veterinerlik altyapısının güçlendirilmesi ve üreticilerin örgütlenme düzeyinin artırılması da modern hayvancılığın yaygınlaşmasına katkıda bulunacaktır.

Sonuç olarak, Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık uygulamalarının benimsen-

mesi ve geliştirilmesi, yalnızca bireysel çabalarla değil, bütüncül bir kalkınma yaklaşımıyla mümkün olacaktır. Yerel yönetimler, merkezi idare ve ilgili paydaşların iş birliği içinde yürüteceği planlı ve sürdürülebilir politikalarla hem hayvansal üretimde verimlilik artışı sağlanabilir hem de bölgedeki çiftçilerin gelir düzeyleri ve yaşam standartları yükseltilebilir. Bu çalışma, Bahcesaray ilçesinin sosyo-ekonomik gerçekliklerini göz önüne alan yerel kalkınma planlarının hazırlanmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

7. ÖNERİLER

Çiftçilerin modern hayvancılık uygulamaları konusunda bilgi eksikliği dikkate alınarak, İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri aracılığıyla düzenli ve uygulamalı eğitim programları yürütülmelidir. Bu eğitimler, barınak planlaması, dengeli besleme, hayvan sağlığı, hijyen, aşılama ve sürü yönetimi gibi konuları kapsamalıdır.

Üreticilerin modern ekipman ve altyapı yatırımlarını gerçekleştirebilmeleri için düşük faizli kredi olanakları genişletilmeli ve hibe desteklerinin erişilebilirliği artırılmalıdır. Destek başvuru süreçleri sadeleştirilmeli, çiftçilere bu konularda danışmanlık sağlanmalıdır.

Bölgede hayvan sağlığına yönelik hizmetlerin yeterli düzeyde olmaması, üretim verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle mobil veteriner ekipleri kurulmalı, aşılama ve sağlık kontrolleri periyodik olarak yapılmalı ve çiftçilere bu hizmetler ulaştırılmalıdır.

Üreticilerin pazarlama sorunlarını aşabilmeleri, girdi temininde avantaj sağlamaları ve teknik bilgiye daha kolay erişebilmeleri için kooperatifleşme özendirilmeli ve mevcut üretici birlikleri aktif hale getirilmelidir.

Modern hayvancılık politikaları oluşturulurken, Bahçesaray'ın iklimsel ve coğrafi şartları dikkate alınmalı; bölgeye özgü küçük çaplı, yerel çözümler üretilecek pilot projeler desteklenmelidir.

Hayvancılıkla uğraşan kadınların ve gençlerin bilgiye erişimini kolaylaştırmak ve üretime aktif katılımını artırmak amacıyla özel destek programları oluşturulmalı ve farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

Bu öneriler, Bahçesaray ilçesindeki hayvancılık faaliyetlerinin modernize edilmesine ve üreticilerin yaşam kalitelerinin artırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Tez kapsamında sunulan veriler ışığında geliştirilen bu önerilerin, ilgili kurum ve kuruluşlarca dikkate alınması, bölgesel kalkınma açısından önemli bir adım olacaktır.

KAYNAKLAR

- Abay, C., Olhan, E., Uysal, Y., Yavuz, F., & Türkekul, B. (2005). Türkiye’de tarım politikalarında değişim. VI. Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası Teknik Kongresi, 63–80.
- Ajansı, D. A. K. (2016). *Bahçesaray ilçe gelişim raporu* (Kalkınma Kütüphanesi Yayını). Kalkınma Kütüphanesi. <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/bahcesaray.pdf>
- Akbay, C., & Boz, I. (2005). Turkey’s livestock sector: Production, consumption and policies. *Livestock Research for Rural Development*, 17(9). <http://www.lrrd.org/lrrd17/9/akba17105.htm>
- Aydın, H., & Kaya, S. (2020). Küçükbaş hayvancılıkta modern üretim tekniklerinin benimsenmesi: Van ilinde bir alan araştırması. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 26(1), 45–60.
- Çakmakçı, S., Hurma, H., & Çakmakçı, R. (2024). Dijital teknolojilerin hayvancılıkta rolü: Bibliyometrik bir analiz. <https://acikerisim.nku.edu.tr>
- Demir, M. (2018). *Çiftçilerin modern hayvancılık teknolojilerine yönelik tutumları ve kabulü: Doğu Anadolu Bölgesi üzerine bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- García-Barrios, R., Toledo, V., & González-Esquivel, C. (2019). Factors influencing adoption of crop- and forage-related and animal husbandry technologies by small-scale dairy farmers in Central Mexico. *Experimental Agriculture*, 55(2), 213–229. <https://doi.org/10.1017/S0014479718000137>
- Haque, M. N., Sultana, N., & Kabir, M. H. (2023). Improved livestock management practices among smallholder farmers in Bangladesh: Adoption status and influencing factors. *Tropical Animal Health and Production*, 55(3), Article 42. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37576317/>
- Hostettler, N., Marquardt, D., & Kunz, P. (2020). Adoption of digital technologies in livestock farming: Evidence from Swiss dairy farms. *Animals*, 10(12), 2386. <https://doi.org/10.3390/ani10122386>
- Kaba, E., & Çanakcı, M. (2020). Geleneksel ve modern büyükbaş hayvancılık işletmelerinin tarımsal yapı ve mekanizasyon özelliklerinin kıyaslanması: Çankırı ili örneği. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 13(2), 45–59.
- Kobayashi, H., Tanaka, Y., & Yamamoto, S. (2023). *A qualitative study on digital transformation in Japanese livestock farms* [Preprint, arXiv]. <https://arxiv.org/abs/2307.03338>
- Nufusu.com. (2024). Bahçesaray nüfusu 2024. https://www.nufusu.com/ilce/bahcesaray_van-nufusu

- Özkan, F., & Yıldırım, E. (2017). Kırsal alanda hayvancılıkta yeniliklerin yaygınlaştırılması ve çiftçi tutumları: Türkiye’de bir uygulama. *Kırsal Kalkınma Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 112–128.
- Sharma, R., & Patel, M. M. (2017). Adoption of improved animal husbandry practices by dairy farmers in Rajasthan. *Indian Journal of Extension Education*, 53(3), 102–105.
- Şen, R. (2019). *Modern hayvancılık uygulamalarının kırsal kalkınmadaki rolü: Doğu Anadolu bölgesi örneği* [Doktora Tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- T.C. Tarım and Orman Bakanlığı [T.C. TOB]. (2021). *Van ili tarımsal yatırım rehberi* (tek. rap.). T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/TARYAT/Belgeler/il_yatirim_rehberleri/van.pdf
- Ticaret, V., & [VANTSO], S. O. (2021). *Bahçesaray ilçesi genel durum raporu* (tek. rap.). Van Ticaret ve Sanayi Odası. https://www.vantso.org.tr/u/files/1BAHCESARAY-GDPAOAQ_998.pdf
- Tzouramani, I., Sintori, A., Lontakis, A., & Koutsouris, A. (2016). Attitudes and problems of small ruminant farmers in the Evros region of Greece. *Small Ruminant Research*, 136, 87–92. <https://doi.org/10.1016/j.smallrumres.2015.12.023>
- Wikipedia. (2023). Bahçesaray, Van. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bah%C3%A7esaray>
- Yener, E., & Özyayın, A. (2021). The current status and the future of the livestock sector in Turkey. *International Journal of Agriculture and Wildlife Sciences*, 7(1), 37–48.

EKLER

Ek 1. Van ili Bahcesaray ilçesinde Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvancılık Yapan Çiftçilerin Hayvancılıkla ilgili Tutum, Davranış ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi

1-Cinsiyetiniz?

a. Kadın b .Erkek

2-Yaşınız?

a.18-25 b.26-35 c.36-45 d.46-55 e.56 -60 f.61-üstü

3-Medeni Durumunuz?

a. Evli b. Bekâr

4-Öğrenim Durumunuz?

a. Okuma-Yazma Bilmiyor b. Okur-yazar c. İlkokul d. Ortaokul e. Lise f. Üniversite

5.Şuanda hayvanınız var mı?

a. Hayvanım yok. b. Hayvanım var (Sayısı:.....)

6. Ekonomik durumunuz size göre nasıl?

a. İyi b. Orta c. Kötü

7. Aile işletmesi mi? (Aile fertleri de işletmede çalışıyor mu?)

a. Aile işletmesi. b. Çoban var.

8.İşletmenizde hangi hayvancılık türü ile uğraşıyorsunuz?

a. Küçükbaş b. Büyükbaş c. İkisi d. Diğer(.....)

9.Hayvancılık faaliyetleri ile kaç yıldır uğraşıyorsunuz?

a.1-5 yıl b. 6-10 yıl c.11-20 yıl d.21 yıl ve üzeri

10.Gelecekte hayvancılık faaliyetlerinizi genişletmeyi düşünüyor musunuz? Eğer evet ise, hangi tür hayvanları eklemeyi düşünüyorsunuz?

a. Hayır b. Evet(.....)

11.Teknolojik gelişmeleri yakından takip ediyor musunuz?

a. Evet b. Hayır

Modern Hayvancılık Soruları

1.Hayvancılık sektöründe hangi hayvancılık yöntemini kullanıyorsunuz ?

a. Geleneksel b. Modern

2.Modern Hayvancılık nedir ,tanımlayabilir misiniz?

a. Evet b. Hayır

Ek 2. Van ili Bahçesaray ilçesinde Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvancılık Yapan Çiftçilerin Hayvancılıkla ilgili Tutum, Davranış ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi

3. Modern hayvancılık ifadesini ilk kez nereden duydunuz?

- a. Çevre (akraba, arkadaş, diğer üretici)
- b. İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
- c. Sosyal Medyadan
- d. Televizyon-radyodan
- e. Üniversitelerden

4. Modern hayvancılık konusunda eğitim aldınız mı?

- a. Hayır b. Evet (Eğitimi Nerede Aldınız?.....)

5. Modern hayvancılık yapsaydınız amaçlarınız ne olurdu?

- a. Hayvanları, insan sağlığını ve çevreyi korumak
- b. Geleneksel yetiştiricilere göre daha fazla kazanç elde etmek
- c. Üretim süreçlerini daha kontrollü ve hijyenik ortamdan yapmak
- c. Hepsi

6. Modern hayvancılıkta getirisi en yüksek olan ürünler sizce hangileridir?

- a. Et b. Süt d. İkisi c. Diğer(.....)

7. Bildiğiniz modern hayvancılık yapan işletme var mı? Varsa hangi illerde? Hangi tür yetiştiricilik yapıyor?

- a. Yok b. Var (.....)

8. Hayvancılıkta mekanizasyon önemine dair bilgi düzeyinizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- a. Evet b. Hayır

9. Hayvancılıkta hangi makinaları kullanıyorsunuz ?

- a. Süt sağma makinesi b. Yem karma makinası c. Diğer(.....) d. Hiçbiri

10. İşletmenizde süt sağımı için hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

- a. El ile sağım b. Sağım makinası c. Sağım robotu d. Diğer(.....)

11. Hayvancılıkta modern teknoloji (örn. sensörler ,otomatik yemleme) kullanıyor musunuz?

- a. Evet b. Hayır c. Kısmen

12. Modern hayvancılık teknolojilerini kullanmaya açık mısınız ?

- a. Evet b. Hayır

13. Hayvanların beslenmesi için hangi tarla bitkilerini kullanıyorsunuz?

- a. Geleneksel yemler b. Hazır yemler c. Karma Yemler d. Diğer(.....)

Ek 3. Van ili Bahçesaray ilçesinde Küçükbaş ve Bkbaş Hayvancılık Yapan iftilerin Hayvancılıkla ilgili Tutum, Davranış ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi

14.Bahçesaray ilçesinde hayvanlarınız için yem ihtiyaını nasıl karşılıyorsunuz?

a. Kendim ekip biiyorum. b. Satın alıyorum. c. Hepsi

15.Bahçesaray ilçesinde modern hayvancılık sizce neden yapılmıyor?

a. Arz-talep yok

b. Maliyeti çok yüksek

c. Arazi yapısı

d. Geleneksel hayvancılıktan vazgeçmek istememek

e. Hepsi

e. Diğer(.....)

16.Modern hayvancılık üretiminde devletten beklentileriniz nedir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a. Modern hayvancılığa daha çok teşvik verilmesi

b. Modern hayvancılık konusunda bilgi verilmesi

c. Sözleşmeli retim sağlaması

d. Diğer(.....)

17.Modern hayvancılık için yeterli eğitim ve kaynak sağlandığını düşünüyor musunuz?

a. Evet b. Hayır

18.Bahçesaray “da Modern Hayvancılık için eğitim verilse, sizce en uygun mevsim hangisi olmalıdır?

a. İlkbahar b. Yaz c. Sonbahar d. Kış

Van İli Bahçesaray ilçesinde Ahır Modernizasyonu Soruları

1. Ahırınızın genel durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

a. Modern b. Orta düzeyde c. Geleneksel/Eski

2. Ahırınızda hangi hayvanları barındırılıyorsunuz?

a. Sığır b .Koyun/Keçi c. Diğer(.....)

3. Ahırınızda havalandırma sistemi var mı?

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

4. Ahırınızın izolasyonu (ısı yalıtımı) yeterli mi?

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

5. Ahırınızda otomatik yemleme sistemi var mı?

a. Evet b. Kısmen c. Hayır

Ek 4. Van ili Bahçesaray ilçesinde Küçükbaş ve Bkbaş Hayvancılık Yapan iftilerin Hayvancılıkla ilgili Tutum, Davranış ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi

- 6. Ahırınızda su sistemleri (otomatik suluk) mevcut mu?**
a. Evet b. Kısmen c. Hayır
- 7. Ahırınızda gübre yönetimi (otomatik gübre temizleme sistemi) var mı?**
a. Evet b. Kısmen c. Hayır
- 8. Ahırın yapısal özellikleri (duvar, çatı, zemin) modernize edilmiş mi?**
a. Evet b. Kısmen c. Hayır
- 9. Ahırınızın hijyen koşullarını nasıl değerlendiriyorsunuz?**
a. İyi b. Orta c. Kötü
- 10. Ahırınızda aydınlatma sistemi mevcut mu?**
a. Evet b. Kısmen c. Hayır
- 11. Ahırınızın enerji ihtiyaını nasıl karşılıyorsunuz?**
a. Elektrik b. Güneş enerjisi c. Diğer
- 12. Ahırınızın modern hale gelmesi için kredi veya teşviklerden yararlandınız mı?**
a. Evet b. Başvurdum, sonuç bekliyorum c. Hayır, başvurmadım
- 13. Ahırınızı modern hale getirirken karşılaştığınız ya da karşılaşacağınız en büyük zorluk nedir?**
a. Finansman
b. Teknik bilgi eksikliği
c. Erişim zorluğu (malzeme, iş gücü vs.)
d. Hepsi
- 14. Hayvanların sağlığı açısından ahırınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?**
a. Evet b. Kısmen c. Hayır
- 15. Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünüyor musunuz?**
a. Evet, yakında b. Belki, uzun vadede c. Hayır, düşünmüyorum
- 16. Ahırınızı modern hale getirmeyi düşünürseniz hangi alanı öncelikli olarak iyileştirmek istersiniz?**
a. Yapısal düzenlemeler
b. Teknolojik sistemler (otomatik yemleme, sulama vb.)
c. Hijyen ve sağlık koşulları
d. Hepsi

Ek 5. Van ili Bahçesaray ilçesinde Küçükbaş ve Bkbaş Hayvancılık Yapan iftilerin Hayvancılıkla ilgili Tutum, Davranış ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi

17. Ahırınızda teknoloji kullanımı hangi düzeyde?

a.Yüksek b.Orta c.Düşük

18. Ahırınızın bklğ hayvanlar için yeterli mi?

a.Evet b.Kısmen c.Hayır

19. Devlet destekli ahır modernizasyon programları hakkında bilginiz var mı?

a.Evet, biliyorum. b.Kısmen bilgi sahibiyim. c.Hayır, bilgin yok.

20. Ahırınızın yapım aşamasında yerel hizmetlerden (teknik destek, inşaat vs.) yararlanma durumunuz nedir?

a.Evet, yararlandım . b.Kısmen yararlandım. c.Hayır, yararlanmadım.